

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin

**Zhodnocení revitalizace dřevin ve Vlčickém parku obce
Vlčice**

Bakalářská práce

Autor práce: Vladimíra Ďurinová

Obor studia: Veřejná správa v zemědělství a krajině

Vedoucí práce: Ing. Jaroslava Martinková, Ph.D.

© 2018 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zhodnocení revitalizace dřevin ve Vlčickém parku obce Vlčice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 19. 4. 2018_____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Jaroslavě Martinkové, Ph.D. za poskytnutí odborného vedení, cenných rad a připomínek v průběhu zpracování této bakalářské práce. Dále děkuji starostovi obce Vlčice Ing. Josefu Fojtkovi za jeho vstřícnost při poskytování podkladů a Ing. Nikole Krůtské. Velký dík patří Mgr. Martinu Kvítkovi, mé rodině, spolužákům, kolegům v práci a všem přátelům, kteří mi byli po celou dobu studia velkou oporou.

Zhodnocení revitalizace dřevin ve Vlčickém parku obce Vlčice

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá zhodnocením revitalizace dřevin v zámeckém parku ve Vlčicích. Revitalizace zájmového území proběhla v roce 2001. Práce spočívaly v ošetření cenných stromů, odstranění náletových dřevin do 3 m výšky, nákup, výsadba nových dřevin a trvalek, mulčování, osazení kůlů a hloubení jam, zřízení odpočívadel, terénní úpravy parkových cest a vodotečí. Uvedené činnosti byly spolufinancovány za pomoci národní finanční podpory prostřednictvím Státního fondu životního prostředí ČR z programu Péče o přírodní prostředí. Cílem práce bylo provést ve vegetačním období r. 2017 terénní průzkum a zhodnotit péči o část revitalizovaného parku v obci Vlčice. Za pomoci anonymního dotazníkového šetření získat informace od místních obyvatel, jak moc se Vlčický zámecký park dostal do jejich povědomí a celkově zhodnotit jejich názor na úspěšnost uskutečněného projektu.

Terénním průzkumem bylo zjištěno, že soubor dřevin v prostoru parku je vhodný z hlediska druhové skladby, pěstebních, klimatických i půdních podmínek. Na základě výsledků dendrometrických šetření vyplynulo, že dřeviny v zámeckém parku jsou v dobré kondici a to jak z hlediska fyziologického stáří, zdravotního stavu, tak i sadovnické hodnoty.

Z odpovědí respondentů dotazníkového šetření lze konstatovat, že se obyvatelům obce současný stav parku líbí, projekt revitalizace považují za smysluplný, přesto doporučili určitá zlepšení.

Realizované úpravy pro místní obyvatelé poskytují prostor pro odpočinek a relaxování, ovšem z objektivního a dlouhodobého hlediska by bylo vhodné, aby obec získala finanční prostředky pro jeho další rozvoj a dlouhodobou udržitelnost.

Klíčová slova: park, revitalizace, Vlčice, dendrometrické měření, dotace, dotazníkové šetření

Evaluation of the revitalisation of woody plants in Vlčický park in Vlčice

Abstract

The main purpose of my work was an appraisal of the revitalization of woody plants in Vlčický park in Vlčice.

The revitalization of the area of interest has been realized in 2001 and included treating valuable trees, removing self-seeding plants up to 3 meters high, procurement and planting of new woody plants and perennial plants, mulching, driving stakes, trenching, building arbours and ground shaping of park paths and drainage channels. The project was co-financed by the State environmental fund within the programme Environmental care.

The aim of my survey (conducted during the growing season 2017) was a field study and an appraisal of the care for a part of the revitalized park situated in Vlčice-municipality area.

Using an anonymous questionnaire survey I have tried to get information from local residents and ascertain, to what extent they are informed about Vlčice park revitalization, and map out their opinions concerning realized project.

By field survey, it was found that the tree species in the park area are suitable for species composition, growing, climatic and soil conditions. Following the results of the dendrometric measurement I came to conclusion that the trees in the chateau park were in good condition, both in terms of physiological age, health status and gardening values.

From the respondents' answers to the questionnaire survey it can be stated that the inhabitants of the village are satisfied with the current state of the park, the revitalization project is considered meaningful, but some of them have recommended some improvements.

Realized adaptations provide recreation and relaxation for local residents, but it would be appropriate for the municipality to obtain funding for its further development and long-term sustainability.

Keywords: park, revitalization, Vlčice, dendrometric measurement, grants, funds, questionnaire survey.

Obsah

1 Úvod	1
2 Cíl práce.....	2
3 Literární rešerše.....	3
3.1 Zeleň	3
3.2 Zeleň a prostředí	4
3.3 Účinek zeleně	4
3.3.1 Účinek mikroklimatický	4
3.3.2 Účinek ekologický	5
3.3.3 Účinek zdravotní	5
3.3.4 Účinek estetický a sociální	5
3.3.5 Účinek hospodářský	6
3.4 Zahrady a parky.....	6
3.4.1 Zahradní slohy	6
3.4.2 Městské parky	7
3.4.3 Lesoparky	7
3.4.4 Lázeňské parky	8
3.4.5 Přírodně krajinářské (anglické) parky	8
3.5 Obnova krajinářských parků.....	8
3.6 Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu	10
3.6.1 Dotační tituly EU	10
3.6.2 Operační program Životní prostředí	10
3.6.3 Národní program Životní prostředí	13
4 Metodika	14
4.1 Metodika práce dendrologického průzkumu	14
4.2 Pořízení fotodokumentace	16
4.3 Charakteristika zájmového území.....	16
4.3.1 Klimatické a pedologické podmínky území	17
4.3.2 Přirozená vegetace území	17
4.4 Historie obce	19
4.5 Ekonomická situace obce.....	19
4.6 Současný popis parku	20
4.7 Projekt „Obnova zámeckého parku – I. etapa (plocha E)“ – ideový záměr..	21
4.8 Projekt „Obnova zámeckého parku – I. etapa (plocha E) - financování	22
4.9 Projekt „Obnova zámeckého parku Vlčice – 2. etapa“	23
4. 10 Projekt „Pomocná ruka“	24
4. 11 Metodika dotazníkového šetření.....	24
5 Výsledky.....	26

5.1 Druhov skladba dřevin	26
5.1.1 Stromov patro	26
5.1.2 Keov patro	28
5. 2 Výsledky dotazníkového šetření.....	30
6 Diskuze.....	35
7 Zver	38
8 Seznam literatury.....	39
9 Seznam zkratek a obrázků.....	43
9.1 Seznam zkratek	43
9.2 Seznam obrázků	43
10 Prlohy.....	44

1 Úvod

Zámecké parky se staly neodmyslitelně součástí cenných areálů zámků. Patří k významným historickým památkám, které mají odjakživa mnohonásobné významy: kulturní, historické, společenské, rekreační a vědecké. Historie zahrad a parků sahá do dob starověku a středověku. Novověké jsou obdivovány dodnes, ovšem bez znalostí historických podob zahradní architektury a krajinářské tvorby, by nebylo dnes možno uchovat jejich kulturní fond.

Tyto bezesporu umělecky i vědecky cenné objekty začaly ztrácet na svém významu s nástupem druhé světové války i socialismu. Spousta z nich byla využívána k vojenským, průmyslovým, mnohdy k zemědělským účelům, což zapříčinilo jejich devastaci.

V současnosti se státní orgány dostávají do situace určité bezradnosti ve využití bývalých zámeckých areálů jako celků. Mnohdy zámecké objekty připadnou uživatelům, kteří udržují stavební objekt, nikoliv však parkový areál. Výjimkou nejsou situace, kdy stavební objekt i zámecký park vlastní dva různí majitelé, čímž dochází k disproporcím v údržbě a ochraně zámeckého areálu.

Podobně je na tom zámek i zámecký park v obci Vlčice v Rychlebských horách. Historie Vlčického zámku sahá do 17. století a zámecký park představuje velmi vyspělou přírodní krajinářskou kompozici z roku 1845.

Historické podoby zámku i parku byly zničeny s nástupem 70. let minulého století, kdy byl zámek přestavěn na pionýrský tábor a park se stal pastevní plochou hospodářských zvířat. Zámek v současnosti vlastní soukromý podnikatel, který jej přestavuje na penzion pro seniory. Část zámeckého parku vlastní obec a ve spolupráci s bývalou paní starostkou, národních dotací a lidmi, kteří se na projektu podíleli, se povedlo park v roce 2001 obnovit. Obnova parku přispěla k tomu, že se tento významný krajinný prvek stal jedním z nejrozsáhlejších a velmi esteticky působících historických parků okresu Jeseník.

2 Cíl práce

Cílem práce bylo provést ve vegetačním období r. 2017 terénní průzkum a zhodnotit péči o část revitalizovaného parku v obci Vlčice.

Konkrétními cíli této bakalářské práce byly:

- určit jednotlivé taxony vč. zařazení do čeledí v parkovém porostu,
- zhodnotit vhodnost/nevhodnost užití dřevin jako parkové zeleně,
- provést základní dendrometrická měření na vybraných jedincích,
- vyhodnotit úspěšnost revitalizace projektu na základě dotazníkového šetření.

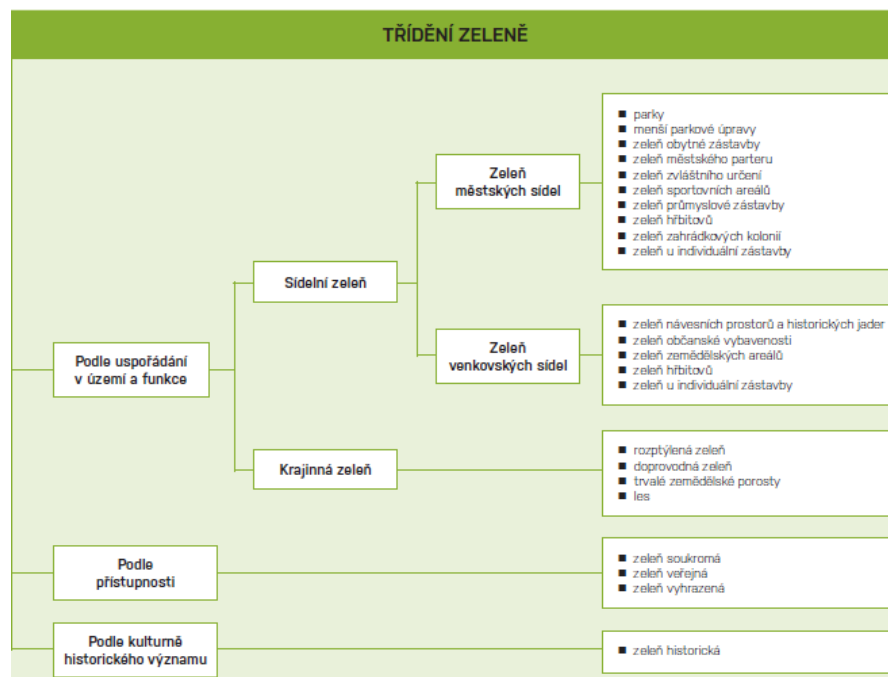
3 Literární rešerše

3.1 Zeleň

Dnešní přetechnizovaný svět je doprovázen znečišťováním ovzduší, vody a půdy. Moderní civilizační elementy jako jsou nadměrný hluk, denní spěch a napětí mají významný vliv na fyzický a psychický stav lidského organismu.

V současnosti žije 54 % světové populace ve městech. Odhaduje se, že v roce 2050 vzroste tento počet obyvatel o dvě třetiny. Cílem plánování městské výstavby je příprava urbanizovaného prostoru, který vytvoří vhodné životní prostředí pro rostoucí počet obyvatel (Haase et al., 2017).

Velká sídliště, nepřehledná množství stavebních hmot, kamene a asfaltu nenahradí krásu zelených trávníků, stromů a vůni rozkvetlých keřů. Vzhledem k tomu, že někteří lidé ve městech neopouští svá obydlí ani o víkendech, či letních měsících, je jim příroda nahrazena v omezeném měřítku ve formě městské zeleně (Novotný, 1958). Třídění zeleně podle významu je uvedeno na obr. 1.

Obrázek 1: Třídění zeleně dle Hurych a kol. (2011)

3.2 Zeleň a prostředí

Je všeobecně známo, že vybetonovaná krajina zvyšuje riziko povodní a je jednou z příčin vzniku hluku. Vydlážděné plochy podporují prašnost, v létě se rozpálí tak, že se neochladí ani v noci a tím dochází k značnému vypařování vody a zhoršené dýchatelności. Z důvodu úspory nákladů na odklid listů jsou ve městech stromy nahrazeny keři, nebo ponechány rozlehlé trávníky, jež funkci stromů nenahradí. Toto přírodní bohatství pomalu mizí a sním i nesčetné množství druhů hmyzu, ptáků a drobných obratlovců, které v něm nachází útočiště (AOPK ČR, 2017).

V roce 2011 provedla v Canbeře (Austrálie) Stagoll et al. (2012) a její tým vědců studii, zda vzrostlé eukaliptové stromy mají rostoucí vliv na rozmanitost zastoupených ptáků. Sledovanými parametry byly rozmanitost druhů, průměrná bohatost, pravděpodobnost výskytu a skladba společenství. Výsledek bádání prokázal, že u stromů s průměrem kmene menším jak 50 cm byly sledované parametry průměrné. Naopak u stromů s minimálním průměrem kmene 80 cm vzrostl i rozsah vlivu velikostí druhů. Po přidání 5 běžných stromů do parku o průměru kmene 100 cm bylo zjištěno, že rozmanitost druhů ptáků vzrostla o 157 %, o 91 % se navýšila průměrná bohatost, o 158 % pravděpodobnost výskytu a o 301 % skladba společenství.

3.3 Účinek zeleně

Zeleň hraje nezastupitelnou roli v urbanizovaném prostředí a stala se nenahraditelnou pro kvalitu života svými pozitivními účinky, které jsou níže popsány.

3.3.1 Účinek mikroklimatický

Zeleň je schopna usměrňovat proudění vzduchu a vytvářet závětrí. Zabraňuje přehřátí půdy a snižuje okolní teplotu až o 3,5 °C v závislosti na zvyšující se vlhkosti vzduchu. Brání tak vysušování a zhoršení tepelných podmínek půdy (Kavka a Šindelářová, 1978).

3.3.2 Účinek ekologický

Zeleň se v okolí vodních toků zakládá coby protierozní opatření. Vegetace se při srážkách chová jako houba, vsakuje vodu do půdy mnohem rychleji a hlouběji. Záleží na typu zeleně i půdy, terénu a úhlu svahu (Těšálová a Pančíková, 2017).

V posledních letech jsou stále častěji rostliny a dřeviny využívány k asanacím a rekultivacím půd. Z hlediska životního prostředí se jedná o šetrný a levný způsob obnovy zeminy.

3.3.3 Účinek zdravotní

Zeleň je přirozeným producentem kyslíku a působí jako vzdušný filtr. Váže a absorbuje přebytečný dusík v atmosféře a částečně zbavuje okolního ovzduší škodlivých plynů, zplodin, prachu, pachů a snižuje sluneční záření. Stromy přispívají až k desetkrát nižšímu podílu prašnosti, oproti místům bez stromů. Městské parky absorbují osmkrát více prachu oproti zastavěným plochám (Kolařík a kol., 2003).

Beckett et al. (1997) ve svém článku uvádí, že znečištěné ovzduší těžkými kovy a ostatními toxickými látkami způsobuje kardiovaskulární a respirační choroby.

Nezastupitelnou roli hraje stromová zeleň v pohlcování hluku. Snížení o 10 až 12 decibelů lze docílit výsadbou hustě olistěných stromů. (Kavka a Šindelářová, 1978).

Moderní doba působí negativně na nervovou soustavu. Procházky v přírodě člověka uklidňují. Napomáhá k tomu zelená barva vegetace, střídání světla a stínu, barevnost, proměnlivost krajiny, vůně květin, zpěvy ptáků, šum listů a vody. Všechny tyto přírodní dary urychlují rekonvalescenci po nemoci a úrazu (Hurych a kol., 2011).

3.3.4 Účinek estetický a sociální

Vegetace v sídelních oblastech umožňuje členit a propojovat volnou přírodu s městským prostředím. Je doplňujícím a zvýrazňujícím prvkem staveb, nebo naopak zakrývá jejich nedostatky, které začleňuje do krajiny (Hurych a kol., 2011).

Tempesta (2015) zmiňuje, že městské parky přispívají ke zvýšení sociální interakce mezi lidmi. Závisí však na charakteru a údržbě zeleni. Parky napomáhají vytvořit silnější vazby mezi sousedy a větší pocity bezpečí. Nevzhledný stav prostředí působí negativně na chování lidí v podobě majetkových trestných činů a vandalství.

3.3.5 Účinek hospodářský

Hospodářská funkce generuje zisky. Z ekonomického hlediska je zeleň využívána především pro těžbu dřeva (Hammer et al., 2016).

Zámecké zahrady a parky přispívají k rozvoji turismu a ovlivňují ekonomiku tím, že v rámci jejich obnovy a údržby vytváří příležitosti pro podnikání (Walker, 2017).

V létě 2001 provedli Laverne a Winson-Geideman (2003) průzkum zaměřený na vliv zeleně a krajiny k cenám bytů a nájmu v kancelářských budovách. Závěrem bylo zjištěno, že esteticky příjemná krajina v blízkosti nabízených nemovitostí výrazně zvyšuje jejich ceny a snižuje přístup všem rezidentům města zvláště v postsocialistických státech.

3.4 Zahrady a parky

Zahrady i parky jsou jednoznačně dílem člověka. Představují vždy umělou tvorbu. Jedná se o využití živých a neživých prvků, které jsou komponovány dle estetických, emocionálních a společenských požadavků a na tomto základě jsou i udržovány (Watkins a Wright, 2007).

3.4.1 Zahradní slohy

Zahradním slohem se rozumí úprava krajinářského prvku dle typických znaků a podmínek, které charakterizují nároky doby a národa.

Na podoby a styly parkové architektury měly značný vliv historie malířství a sochařství. Základní rozdělení slohů podle vlivu přírody a člověka na krajinu:

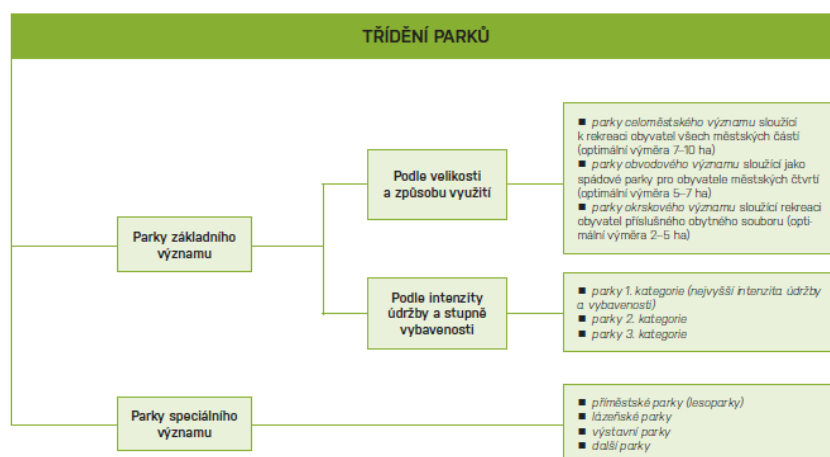
- **Pravidelné (geometrized)**

Prostory vychází ze základního geometrického členění, prvky jsou symetrické, směřují k ústřednímu bodu nebo k hlavní ose půdorysu. Typická je bohatá květinová výzdoba, pravidelné, formující tvary dřevin, neustálá a finančně náročná údržba. Do této kategorie lze zařadit zahrady egyptské, babylonské, perské, syrské, indické, zahrady z doby renesance, baroka a klasicismu.

- **Volné (přírodně krajinářské)**

Jejich smyslem je napodobovat přírodu. Typická je asymetrie, volnost, minimální tvarování rostlin, nepravidelný terén. Obrys porostů a květinových záhonů

tvoří volná linie, vše působí přirozeně, harmonicky, uklidněně. Do této kategorie patří zahrady čínské, japonské a anglické parky (Pacáková-Hošťálková a kol, 2004). Další třídění parků je uvedeno na obr. 2.

Obrázek 2: Třídění parků dle Hurych a kol. (2011)

3.4.2 Městské parky

Městský park je zpravidla zakládán na ploše od 2 do 10 hektarů, výstavba vychází z územního plánu města, důležitá je návaznost na infrastrukturu. Kostru parku tvoří kompoziční osa a těžiště, kterým je centrální plocha tzv. parter. Je využíván pro společenské a kulturní akce a zdoben bohatou květinovou výzdobou, mobiliářem a výtvarnými díly (např. sochy, fontány, odpočívadla). Zpravidla lemuje hlavní pěší trasu. Systém pěších cest vymezuje jednotlivé části parku dle jejich vnitřní náplně: vstupní, klidová, rušných aktivit a společenská. K základnímu vybavení patří odpadkové koše, stojany s papírovými pytlíky pro potřeby venčení psů, u větších parků informační a orientační tabule a veřejné osvětlení (Hurych a kol, 2011).

3.4.3 Lesoparky

Nejčastěji se jedná o hospodářský les s výměrou min. 50 ha, přizpůsobený postupnou přeměnou potřeb aktivní celodenní rekreace a provozováním různých sportů. Svým vzhledem se blíží více parku než lesu. Výraznými znaky jsou rozlehlé travnaté plochy, vodní toky s původní vegetací napojenou na ÚSES – Územní systém ekologické stability. Jsou budovány v blízkosti měst, lázeňských míst a rekreačně – turistických center (Kavka a Šindelářová, 1978).

3.4.4 Lázeňské parky

Jsou zakládány mimo městský ruch. Lázeňský areál chrání od větru, hluku a nadbytečného prachu. Procházky v lázeňských parcích bývají nedílnou součástí léčby nemocných. Sadová úprava je složena s co nejvíce kvetoucích dřevin a různobarevných květinových záhonů, aby vyvolala pocit pohody a optimismu. Tmavé jehličnany, které mohou vyvolat melancholickou náladu lze nahradit cizokrajnými druhy. Lázeňské parky mají obsahovat dostatečně dlouhé procházkové cesty s četnými zákoutími i besídkami, hřiště i plochy pro léčebná cvičení, prostranství ke společenskému vyžití a hudební pavilony. (Novotný, 1958).

3.4.5 Přírodně krajinářské (anglické) parky

Zásadní převrat v úpravách zahrad nastal v Anglii v polovině 18. století. Podstatou krajinářské kompozice je napodobit volnou přírodu tak, aby činnost člověka byla co nejméně patrná. Krajinářský park se stal revolucí formální barokní zahrady. Kníže Pückler byl anglickým stylem parků natolik fascinován, že své pozemky ve městě Bad Muskau nechal dvakrát přebudovat na jediný přírodně - krajinářský park, přičemž finančně zkrachoval (Pacálková-Hošťálková, 2004). Anglický styl využívá nepravidelnosti terénu, střídá jarní a podzimní barevnost domácích dřevin, jako náhradu za oplocení používá příkopy a valy. V tomto slohu byla zakládána lázeňská města, veřejné městské a zámecké parky např. v Průhonicích, park Veltrusy, Konopiště, Telč, Hluboká nad Vltavou. Naším nejvýznamnějším zahradníkem tohoto slohu byl Václav Skalník (Hurych a kol., 2011).

3.5 Obnova krajinářských parků

Před samotným započítím prací k obnově parků je nutné posoudit jejich význam pro společnost. Především do jaké míry v oblasti lze zkvalitnit životní prostředí, popřípadě, zda zásahem obci nebo městu budou plynout další výhody, např. zvýšení místní návštěvnosti. Přednost v obnově by měly dostat parky, ve kterých se vyskytují vzrostlé stromy, které mohou být vyhlášeny za památné. Parky tvoří historické krajinné celky navazující na ÚSES, popřípadě jejich území mohou být začleněna do soustavy NATURA 2000. Obnovu je možné provádět několika činnostmi:

- **Rekonstrukcí** - znamená uvedení do původního stavu. Dřeviny přestárlé a nemocné jsou nahrazeny mladými kusy a druhy, které odpovídají původní předloze lokality.
- **Rehabilitací** – prostředí celkově zhodnocené je tzv. rehabilitovaný prostor.
- **Revitalizace** – zanedbaná příroda je vrácena zpět do života s původní funkcí. Porost je doplněn, nebo redukován počtem dřevin z důvodů biologických, kompozičních nebo funkčních (Reš a kol., 2009).

Podkladem pro zpracování plánu projektu obnovy je inventarizace dřevin. Jedná se o soupis jednotlivých stromů a keřů, které rostou na hodnocené ploše. Uvede se jejich botanický název včetně aktuálních dendrometrických údajů.

Prvotní práce spočívají v obnově kompoziční kostry a zlepšení stavu porostu parku, který bývá zaplevelený nálety a přerostlým sukcesním porostem. Jeho vlivem mizí citlivé dřeviny. Kostru kompozice tvoří nejstarší jedinci, podle nich lze určit stáří parku. Pokud je nutné provést probírku, většinou se odstraňují stromy suché, nemocné, napadené škůdci, nebo ty, které potlačují významné dřeviny. Cenné stromy se ošetří, přestárlé aleje se většinou obnoví úplně (Hurych a kol., 2011). Použitý druh dřevin by měl vycházet ze stanovištních podmínek krajiny (nadmožská výška, půdní poměry, vlhkost, atd.) a vlastností druhů, plánovanou funkcí, dostupností výsadby, možností následné údržby a technologií zakládání. Přednost mají domácí druhy. Nové požadavky na krajinu však přináší uplatnění nepůvodních druhů, jejich nekontrolovaná výsadba může vést k vytlačování domácích druhů a ke změnám stanovištních podmínek¹ (Čížková a kol., 2008). Místo odstraněných porostů jsou založeny nové trávníky. Ve stínu, pod korunami stromů, jsou vysazována keřová nebo bylinná patra. Cestní síť je zachována v základní slohové dispozici. Jen v nejnutnějších případech se doplňuje o účelné komunikace. Ostatní vybavenost je doplňována s ohledem na historickou hodnotu objektu (Hurych a kol., 2011).

---

¹ Záměr však musí proběhnout v souladu s §5, odst. 4, zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny a se souhlasem s orgány ochrany přírody, eventuálně s myslivci, rybáři a svazem ochránců přírody.

3.6 Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu

Dotační programy podporující péči o přírodu a krajinu:

1) Evropské dotační programy

- Operační program Životní prostředí
- Program rozvoje venkova
- Operační program Rybářství
- LIFE
- Operační program Praha – pól růstu
- Integrovaný regionální Operační program

2) Národní operační programy

- Program péče o krajinu
- Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
- Podprogram Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích
- Příspěvky na hospodaření v lesích
- Národní podpory Ministerstva zemědělství České republiky v oblasti vod
- Národní program životní prostředí
- Program 115 217 „MŽP likvidace škod po živelných pohromách“

Zdroj: (AOPK ČR, 2018)

3.6.1 Dotační tituly EU

Česká republika získala možnost čerpat finanční prostředky z fondů Evropské unie od vstupu do Evropského společenství, tj. od 1. května 2004.

Cílem strukturálních fondů je přiblížit ekonomickou situaci přidružených států k úrovni vyspělejších členských zemí a současně vyrovnat životní úroveň jednotlivých regionů v rámci členských států (Ederveen et al., 2006). Tyto cíle jsou zařazeny do programových období. V minulosti byla vytýčena programová období 2004 - 2006, 2007 - 2013, v současné době probíhá 2014 - 2020.

3.6.2 Operační program Životní prostředí

Jedna z možností, která řeší finanční realizaci obnov parků je získání evropských prostředků z Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP). Hlavním cílem tohoto dotačního titulu je zajistit ochranu a zlepšování kvality životního prostředí na území celé

České republiky a tím i zdraví obyvatelstva. Realizace projektů podpořených z tohoto programu přispívá ke zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, řeší problematiku odpadů a průmyslového znečištění, podporuje péči o krajinu a využívání obnovitelných zdrojů energie a budování infrastruktury pro environmentální osvětu (OP ŽP, 2018a). Řídícím orgánem, který je zodpovědný za účelné, efektivní a hospodárné řízení OP ŽP je Ministerstvo životního prostředí. Část svých činností týkajících se operativního řízení programu deleguje na zprostředkující subjekty, kterými jsou Státní fond životního prostředí České republiky a Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky² (OP ŽP, 2018b).

3.6.2.1 OP ŽP programové období (PO) 2007 - 2013

V tomto operačním období bylo možné čerpat evropské finanční prostředky na obnovu parků a zahrad v rámci prioritní osy 6 - Zlepšování stavu přírody a krajiny, oblasti podpory 6.3 – Obnova krajinných struktur a 6.5 - Podpora regenerace urbanizované krajiny. Úspěšní žadatelé obdrželi až 90 % výši podpory. Hlavními typy žadatelů byly fyzické osoby, obce, města, kraje, státní příspěvkové organizace, příspěvkové organizace, občanská sdružení, organizační složky státu – AOPK ČR, církevní osoby, státní podniky, vysoké školy a obecně prospěšné společnosti. Rozložení finančních prostředků je uvedeno v tab. 1 a tab. 2.

Tab. 1: Finanční realizace Prioritní osy 6 vztážená k celkové alokaci

OP ŽP PO 2007-2013		Podané žádosti			Zamítnuté a stažené žádosti a projekty			Projekty s vydaným rozhodnutím/podepsanou smlouvou		
Oblast podpory	Název oblasti podpory	počet	mil. EUR	mil. CZK	počet	mil. EUR	mil. CZK	počet	mil. EUR	mil. CZK
6.1	Implementace a péče o území soustavy Natura 2000	48	36	971	4	2	63	44	21	562
6.2	Podpora biodiverzity	534	223	6022	201	95	2568	333	94	2551
6.3	Obnova krajinných struktur	1306	153	4147	449	50	1338	857	76	2061
6.4	Optimalizace vodního režimu krajiny	2928	637	17216	1481	336	9075	1447	251	6786
6.5	Podpora regenerace urbanizované krajiny	2007	254	6875	654	101	2733	1353	93	2523
6.6	Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod	599	161	4339	139	66	1771	460	74	1997
PO 6	Zlepšování stavu přírody a krajiny	7422	1464	39570	2928	650	17548	4494	609	16480

Zdroj: (MŽP a SFŽP ČR, 2017)

² V rámci nově uzavřené Trojdhody ze dne 31. 7. 2012 a Dodatkem č. 1 ze dne 3. 3. 2015, jež upravují přesun některých dílčích činností z úrovně SFŽP.

Tab. 2: Finanční realizace Prioritní osy 6 PO 2007 - 2013

Celková alokace Prioritní osy 6			Proplacené prostředky příjemcům		Certifikované prostředky předložené EK (včetně vratek a korekci)	
Oblast podpory	mil. EUR	mil. CZK	mil. EUR	mil. CZK	mil. EUR	mil. CZK
6.1	21	559	19	497	19	491
6.2	88	2350	94	2490	92	2456
6.3	76	2027	74	1980	70	1865
6.4	231	6018	255	6668	247	6472
6.5	82	2143	93	2458	91	2411
6.6	69	1842	72	1936	70	1870
PO 6	567	14939	607	16029	589	15565

Zdroj: (MŽP a SFŽP ČR, 2017)

3.6.2.2 OP ŽP programové období (PO) 2014 - 2020

V rámci prioritní osy 4 (Ochrana péče o přírodu a krajinu) lze v novém PO 2014 – 2020 přírodě navrátit její pestrost a zdraví. Finanční prostředky k obnově parků a zahrad mohou být čerpány ze specifického cíle SC 4.4. Finanční alokace tohoto programového období je uvedena v tab. 3.

Tab. 3: Finanční alokace prioritní osy 4 v PO 2014-2020

OP ŽP PO 2014-2020		Alokace finančních prostředků
SC	Název specifického cíle	EUR
4.1	Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území	99 189 290
4.2	Posílit biodiverzitu	22 723 097
4.3	Posílit přirozené funkce krajiny	142 592 386
4.4	Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech	66 126 193
PO 4	Ochrana péče o přírodu a krajinu	330 630 966

Zdroj: (OP ŽP, 2018a)

Vyhlášením 94. výzvy bylo možné v době od 1. 2. 2018 do 4. 4. 2018 realizovat projekty zaměřené na revitalizace funkčních ploch a prvků sídelní zeleně (OP ŽP, 2018c).

O tuto oblast podpory není tak velký zájem jako např. o vodohospodářské projekty z oblasti PO 1, jelikož žadatelům nepřinášejí tyto aktivity žádný finanční efekt a jedná se o dlouhodobé investice čistě do přírody a krajiny (MŽP a SFŽP ČR, 2016).

3.6.3 Národní program Životní prostředí

Projekty s cílem ochrany životního prostředí, které není možné podpořit prostřednictvím evropských dotačních fondů lze zafinancovat pomocí národních programů. Řídícím orgánem programu je MŽP, poskytovatelem finančních příspěvků ve formě půjček, dotací, či jejich kombinací je SFŽP ČR³. Prostředky jsou tvořeny příjmy z plateb za znečišťování nebo poškozování složek životního prostředí. Formu, zaměření a základní přístup k poskytnutí podpor stanovuje MŽP (SFŽP ČR, 2018a).

Výzva č. 18/2017 s názvem Zeleň do měst a obcí (vyhlášena od 16. 10. 2017 do 30. 3. 2018) umožňovala zrealizovat projekty zaměřené na založení a obnovu zelených ploch, např. alejí, parků, lesoparků a s nimi spojené další odpočinkové plochy či mobiliář. O tento typ dotace mohly požádat obce či města, organizační složky státu, fyzické i právnické osoby. Značná finanční výhoda byla stanovena pro malé obce do 500 tis. obyvatel, které měly možnost čerpat celkovou finanční dotaci do 2 mil. Kč, větší obce mohly dosáhnout podpory pouze do 150. tis. Kč, nejvýše však 80 % investičních nákladů (SFŽP ČR, 2018b).

---

³ Na základě Směrnice MŽP o poskytování finančních prostředků ze SFŽP ČR. Směrnice MŽP o poskytování finančních prostředků ze SFŽP ČR nabyla účinnost dne 1. 1. 1999. Příloha I Směrnice s platností od 1. 6. 2000 a jednotlivé Dodatky specifikují opatření, která byla Fondem podporována. Příloha II Směrnice pro rok 2001 specifikovala opatření, která Fond podporoval v rámci realizace Státního programu na podporu úspor energie a využívání obnovitelných zdrojů energie.

4 Metodika

Před započítím vlastních terénních prací proběhl sběr dokumentací k projektu popisující historický vývoj a stav před realizací revitalizace Vlčického zámeckého parku. Tyto podklady byly poskytnuty starostou obce Vlčice.

Terénní práce spočívaly v samotném seznámení s revitalizovaným územím plochy E, zmapování skutečného stavu parku, na základě pochůzek zhodnocení druhové skladby dřevin a provedení vlastního dendrometrického měření na vybraných jedincích. K měření byla použita z části inventarizace dřevin, která byla poskytnuta obcí ve spolupráci s Ing. Nikolou Krůtskou v lednu 2016.

Analýza dřevin spočívala v provedení nejpočetnějšího zastoupení, věkové skladby, zdravotního stavu a stanovení sadovnické hodnoty setrvalých jedinců. Nová výsadba byla vyhodnocena z hlediska vhodnosti použitých druhů do parku. Výsledky jsou zpracovány ve formě tabulek.

Druhá část průzkumu byla zaměřena na sběr dat a vyhodnocení anonymního dotazníkového šetření. Navrhované změny místních obyvatel, které vzešly z tohoto průzkumu, byly použity v závěrečném vyhodnocení projektu.

4.1 Metodika práce dendrologického průzkumu

Cílem terénních prací bylo provést vlastní dendrometrické šetření na vybraných jedincích a zhodnotit současný stav porostu. Práce probíhaly v období od prosince 2016 do listopadu 2017. Průzkum proběhl na katastrálním území č. 3863 (území o rozloze 4,8 ha), jež se považuje za krajinářsky nejhodnotnější prostor obnovené plochy E. Soupis jedinců z uvedeného území byl částečně použit z inventarizace dřevin Ing. Nikoly Krůtské (viz. Metodika). Použitý vzorek dřevin byl sestaven tak, aby obsahoval nejpočetnější a sadovnický nejhodnotnější druhy stromového patra a zástupce nové výsadby, u nichž byla určena vhodnost výběru do místních klimatických podmínek.

Dendrometrické měření vychází z metodiky Kolaříka a kol. (2013).

Mapový zákres dřevinného vzorku byl proveden v dostupném webovém rozhraní Mapy.cz. Určení **taxonu** vybraného porostu vycházelo z principů Koblížek a kol. (2006), Erhardt et al. (2014), Hoffman et al. (2000). Vysunovacím pásmem byl změřen obvod kmene ve výšce 1,3 metrů k ose kmene stromu a poté hodnota přepočítána na **průměr kmene** v centimetrech (obvod kmene vydělen číslem 3,14). Výškoměrem zn. SILVA byla zjišťována

od báze kmene po hranici koruny **výška stromu a nasazené koruny**, která je zaznamenána v metrech. Krokováním byla měřena šířka koruny stromu (výpočet = dvě na sebe kolmé osy, výsledek vydělen 2, na jeden krok připadá jeden metr). Pro účely stanovení přibližného **věkového stádia** jedince a možného návrhu na ošetření, byla použita následující šestistupňová specifikace (tab. 4):

Tab. 4: Stupnice pro stanovení fyziologického stáří

Věkové stadium	Charakteristické znaky
1	Nově vysazený jedinec, neaklimatizovaný
2	Mladý aklimatizovaný strom ve fázi dynamického růstu
3	Dospívající jedinec, dorůstající do velikosti dospělého stromu
4	Dospělý jedinec, začíná se projevovat stagnace růstu
5	Starý jedinec, projevuje se ústup koruny
6	Senescentní jedinec – strom s postupně odumírající primární korunou

zdroj: (Kolařík a kol., 2013)

Zdravotní stav byl sledován v závislosti na existenci mechanického poškození, případně dutin kmene, možných růstových deformací a dřevokazných hub. Kvalifikaci zdravotního stavu určuje stupnice uvedená v tabulce č. 5 :

Tab. 5: Stupnice pro stanovení zdravotního stavu

Stupnice zdravotního stavu	Charakteristické znaky
0	Výborný zdravotní stav
1	Dobrý - stromy bez poškození, nebo defekty malého rozsahu
2	Zhoršený - stromy zásadně narušené, poškozené
3	Výrazně zhoršený - stromy velmi silně poškozené, vyžadován stabilizační zásah
4	Silně narušený - bez možnosti stabilizace
5	Odumřelý – havarijní stav

zdroj: (Kolařík a kol., 2013)

Sadovnická hodnota uvádí celkovou hodnotu jedince, zahrnuje všechny kvality stromu z hlediska zahradní i krajinářské tvorby, které nebyly možné vyjádřit naměřenými hodnotami. Tento dendrologický potenciál jedince charakterizuje následující stupnice:

1. velmi hodnotný strom, zcela zdravý, plně vitální s dlouhodobým uplatněním
2. nadprůměrně hodnotný strom, nepatrně narušený či poškozený, zdravý, vitální, plně odpovídá příslušnému druhu i kultivaru
3. průměrně hodnotný strom, starý, proschlý se sníženou vitalitou a zdravotním stavem
4. podprůměrně hodnotný strom s předpokladem krátkodobé existence, poškozený, výrazně prosychající, pěstebně neperspektivní
5. velmi málo hodnotný strom, odumírající nebo odumřelý, napadený škůdci, ohrožující bezpečnost.

U solitérních keřů byla sledována šířka jedince a průměrná, sadovnická hodnota. U skupiny keřů byla stanovena celková výměra v m², celková pokrývnost v % a sadovnická hodnota.

4.2 Pořízení fotodokumentace

V rámci průzkumu byla pořízena fotodokumentace pomocí fotoaparátu NIKON a osobního mobilního telefonu SAMSUNG.

4.3 Charakteristika zájmového území

Název území: Zámecký park ve Vlčicích

Kraj: Olomoucký kraj

Okres: Jeseník

Mikroregion: Javornicko

Obec: Vlčice

Fytogeografické členění: Vidnavsko-osoblažská pahorkatina

Vlčice leží v nadmořské výšce 339 m. n. m., střed obce spadá do Vidnavské nížiny a zbytek území zaplňuje předhůří Rychlebských hor. Znázorněno na obr. 3.

Obrázek 3: Mapa zájmového území, zdroj: www.mapy.cz

4.3.1 Klimatické a pedologické podmínky území

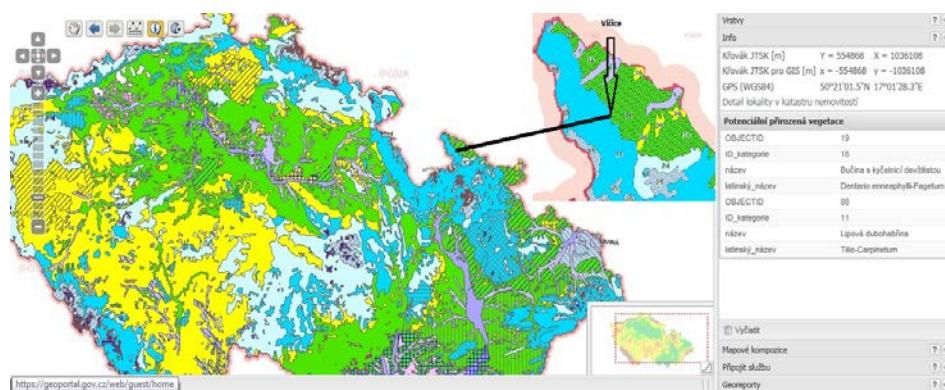
Javornicko se otevřeně rozprostírá do nížin Polska, proto v regionu převládá relativně mírné počasí. Průměrná roční teplota vzduchu se pohybuje mezi 7 - 8 °C. V nižších oblastech se vyskytují méně vydatné srážky, především ve formě sněhových. Jejich průměrný roční úhrn se pohybuje v rozmezí 600 - 700 mm (ČHMÚ, 2018). Nejčastěji zde vanou větry ze severu a západu (Betlach a kol., 2000). Zámecký park leží na rozhraní klimatické oblasti MT 7 a MT 9. Přejídné období je krátké s mírným až mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem. Léto je normálně dlouhé až dlouhé, suché až mírně suché. Zima bývá krátká až normálně dlouhá, mírně teplá, suchá, s krátkým trváním sněhové pokrývky (Bouček, 1997). Převažují zde písčitohlinité druhy půd se štěrkem a půdní typ hnědozem, který je slabě kyselý. V horách se nalézá silně kyselá, podzolovaná půda. Z fyto geografického hlediska patří území do středoevropské lesní podoblasti, v nížině suchá acidofilní doubrava, v horách acidofilní bučina (Krkavec, 1959).

4.3.2 Přírozená vegetace území

Zájmové území spadá do oblasti bučiny s kyčelníci devítilistou (*Dentario enneaphylli-Fagetum*) a lipové dubohabřiny (*Tilio-Carpinetum*). Pro bučinu s kyčelníci devítilistou je charakteristické stromové a bylinné patro. Pouze fragmentárně se objevuje keřové a mechové patro. Přepládající dřevinou je buk (*Fagus sylvatica*) s přimíšením javoru klen, jedlí bělokorou a smrkem ztepilým, který je původní pro vyšší polohy. Nejčastějším zástupcem

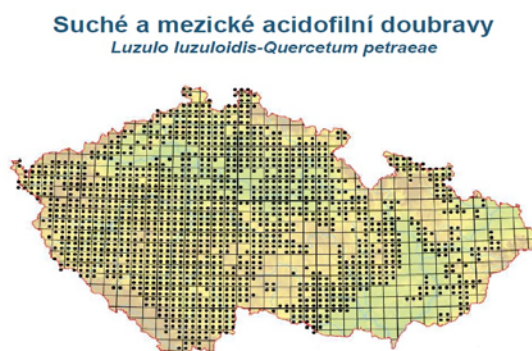

stromořadí je jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), javor mléč (*Acer platanoides*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*). Vzácným a ohroženým dřevinným taxonem pro tuto oblast je jedle bělokorá (*Abies alba*). Mapa přirozené vegetace je znázorněna na obr. 4 a 5.

Obrázek 4: Mapa přirozené vegetace území, zdroj: [www. geoportal. gov. cz](http://www.geoportal.gov.cz)

Pro lipovou dubohabřinu je typická příměs smrku, topolu osiky (*Populus tremula*) a jeřábu obecného (*Sorbus aucuparia*). Za stromořadou dřevinu lze považovat lípu srdčitou (*Tilia cordata*), břízu bělokorou (*Betula pendula*), třešeň obecnou (*Cerasus avium*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), ořešák královský (*Juglans regia*), jeřáb obecný (*Sorbus aucuparia*). Rozptýlenou zeleň charakterizujeme druhy habr obecný (*Carpinus betulus*), topol osika (*Populus tremula*), dub letní (*Quercus robur*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), smrk ztepilý (*Picea abies*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), svída krvavá (*Swida sanguinea*) a jeřáb obecný (*Sorbus aucuparia*). Mezi vzácné a ohrožené dřevinné taxony této oblasti je zaznamenána jedle bělokorá (*Abies alba*) a lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*) (Neuhäuslová a kol., 1998).

Obrázek 5: Mapa přirozené vegetace území, zdroj: (Neuhäuslová a kol., 1998)

Suché acidofilní doubravy se vyskytují ve 250 až 450 m. n. m. Vyznačují se převahou dubu zimního (*Quercus petraea*) a dubu letního (*Quercus robur*), s příměsí místy břízy bělokoré (*Betula pendula*), borovice lesní (*Pinus sylvestris*) (Chytrý a kol., 2010).

4.4 Historie obce

Obec Vlčice se rozprostírá na ploše 1865 ha, součást katastru tvoří osady Bergov⁴, Hřibová⁵, Vojtovice⁶, Nová Véska⁷ a Dolní Les. V současnosti zde žije 409 obyvatel (Krajská správa Českého statistického úřadu v Olomouci, 2017). Na území obce se nachází významný krajinářský park, zámek ze 17. století a farní kostel s neobyčejně cennou výzdobou v podobě kazatelny a dřevěných soch. Pyšnit se může také tím, že je jedinou vesnicí na Jesenicku, jejichž zakládací listina se zachovala. První historické zmínky o Vlčicích se datují již roku 1248, obec se měla nazývat de Silva superaquam Vilchichan, během staletí byl však název obce několikrát změněn (Vlčice, 2003).

Historické prameny tvrdí, že v roce 1791 se Vlčice dostávají do rukou hraběcího rodu Schaffgotsch, který se v minulosti zasloužil o rozvinutí místní průmyslové výroby⁸. (Melzer, Schulz a kol., 1993).

4.5 Ekonomická situace obce

Vlčice jsou malá obec, její velikost, umístění a ekonomika způsobují, že investiční akce musí hradit především z externích zdrojů, tj. dotací či sponzorských darů. Obnova zámeckého parku nebyla výjimkou a stala se jednou z velkých investic, která se v této obci odehrála. Obrázek 6 znázorňuje, že obec není schopna hradit investiční akce z daňových příjmů. Lze usoudit, že daňové příjmy jsou stabilní, postupně rostoucí, ale není z nich možné hradit investiční akce podobné revitalizaci parku. Ty jsou ukryty pod položkou přijaté transfery, spolu s dalšími investičními akcemi financovanými z dotací. Množství nedaňových příjmů je

---

⁴ Osada byla založena jihovýchodně od Vlčic při hlavní silnici do Žulové v nadmořské výšce 371 metrů, v historických pramenech je možné se setkat i s názvem Bergau.

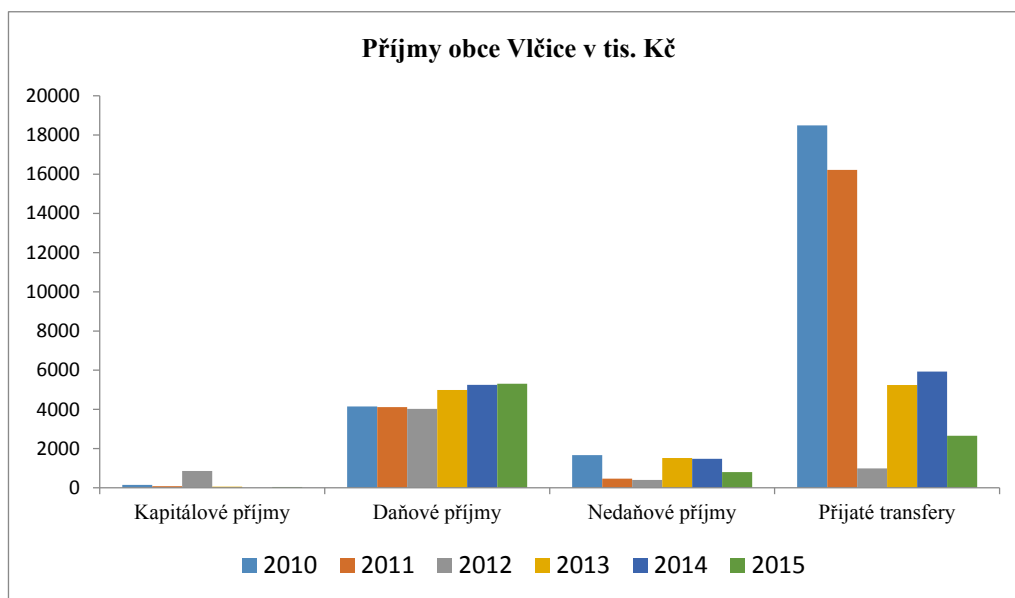
⁵ Osada leží na západní straně obce, do roku 1948 nesla název Pilcberk či německy Pilzberg.

⁶ Za osadou Bergov nalezneme další přidruženou osadu obce Vojtovice, do roku 1948 nazývány Vojtěchov, německy Woitzdorf, nachází se ve výšce 465 m.n.m.

⁷ Osada se nachází jižně od Vojtovic, historicky nesla německý název Neudörfel.

⁸ Pivovar, palírna, lihovar, pila, potašovna, bělidlo, lisovna oleje, výroba marmelády.

velmi omezeno. Typickým nedaňovým příjmem lze považovat příjem z prodeje obecního majetku (Peková, 2008). Nelze s ním dlouhodobě kalkulovat a využívat ho k investičním akcím delšího časového horizontu, protože dříve či později by byl majetek obce plně rozprodán. Kapitálové příjmy jsou pro obec Vlčice téměř bezvýznamné. Příjmy obce Vlčice jsou znázorněné na obr. 6

Obrázek 6: Příjmy obce Vlčice, zdroj Státní pokladna

4.6 Současný popis parku

Park patří do typicky anglického slohu, jehož základní rysy tvoří kosterní dřeviny s velmi dobrým zdravotním stavem a sadovnickou hodnotou. Dochované stromové patro je složeno z rodů *Tilia* (lípa), *Acer* (javor), *Fraxinus* (jasan), *Fagus* (buk), *Quercus* (dub), *Carpinus* (habr), *Aesculus* (jírovec), *Alnus* (olše), *Pinus* (borovice), *Tsuga* (jedlovec) a *Chamaecyparis* (cypřišek).

Přední část parku je oplocena se vstupní bránou, od ní vede přístupová cesta k zámku. Vlevo od vstupní cesty se zachovala část zámecké zdi, za ní obec vytvořila zázemí pro společenské vyžití místních obyvatel. Původně stavba sloužila pro úschovu kočárů a stáje pro koně. Vpravo od vstupu se nachází zámecký rybník, který lemují staré vrby a olše. Z jihovýchodní části vodní plochy vystupuje malý ostrůvek. Před dvěma lety byl rybník odbahněn a jeho břehy byly zpevněny. Vodní plochu zdobí zasazené lekníny. Na jihozápadní části rybníka se zachoval zbytek původní kamenné zdi. Souběžně s hlavní příjezdovou komunikací k zámku vede cesta, která směřuje na jihovýchod do hospodářského dvora.

Je majetkem soukromého zemědělce, který zde chová skot. Prostor mezi těmito příjezdovými cestami je v přední části vyplněn paloukem. Na tomto místě byl v minulosti vybudován ovocný sad a dva rybníky, jež byly zasypány. Vlevo od bývalého sadu se nachází torzo ohradní zdi užitkové zahrady navazující na hospodářský dvůr. Převážnou část severního cípu parku tvoří dnes především náletové dřeviny na rozbahněné půdě. Jihovýchodně od zámku se nachází velký palouk s dochovanými zbytky drubežářských budov se solitérními a okrajovými dřevinami. Od jihu na sever protéká potok přivádějící vodu do zámeckého rybníka. Při jihozápadní hranici parku se táhne hustý plášťový porost chránící velký palouk. Zde již proběhla rekonstrukce plochy E. Z obnovené části lze považovat za krajinářsky nejhodnotnější přibližně pětihektarový prostor, který je zdoben dochovanými kosterními a nově vysázenými dřevinami, vytvářející soubor zapojených i rozvolněných skupin porostů, či výrazné solitérní stromy roztroušené téměř po celé ploše území. Při severním okraji tohoto klidového prostoru je situována šotolinová cestní síť, kterou lemují květinové záhony. Krajinářská část parku je především využívána k procházkám a individuálním pohybovým aktivitám. Mobiliář tvoří dvě lavičky a 3 odpadkové koše.

4.7 Projekt „Obnova zámeckého parku – I. etapa (plocha E)“ – ideový záměr

V listopadu 1997 obecnímu úřadu vypracoval prostřednictvím MŽP Výzkumný ústav okrasného zahradnictví v Průhonicích projekt s názvem Rekonstrukce lesoparku ve Vlčicích, jehož tvůrcem byl Ing. Zbyněk Bouček, CSc. (1997).

Studie podrobně zkoumala stav areálu parku, vliv prostředí a skladbu dochovaných dřevin, která je zobrazena v příloze č. 1 (Tab. 12 Seznam dochovaných dřevin na ploše E před obnovou). Projektant všechny skutečnosti vyhodnotil a navrhl optimální variantu úprav, včetně kácení a probírky náletů dřevin. Základ nové idey tvořila představa o vybudování lesoparku s rozdělením území na 7 oddělení s vytýčením na části A, B, C, D, E, F. Jejich celková plocha měla činit 342 528 m². Obnova nově navržených území byla plánována po dobu 8 – 10 let v závislosti na finančních možnostech. Cíle ideového záměru a myšlenky obnovy parku byly vedeny několika snahami. Především navrátit parku sadovnickou a kulturně historickou podobu, zlepšit atraktivitu míst v regionu a rozšířit turistický ruch. Sociální aspekt směřoval k možnostem vzniku pracovních příležitostí pro nekvalifikované a handicapované lidi s dlouhodobým výhledem, kteří by se podíleli na údržbě projektu. Autor

projektu doporučoval obci zcelit všechny pozemky připadající k parku a odkoupit zámek. Tab. 11 přílohy č. 1 vymezuje vlastníky přilehlých pozemků k parku z dob studie. Od roku 1997 do roku 2006 vedlo vedení obce rozsáhlá jednání s majiteli, aby získala parcely připadající k celému parku do svého vlastnictví. Pozemky, které vlastnil stát, byly převedeny do majetku obce, v ostatních případech obec narazila na nepochopení soukromých vlastníků, kteří sledovali pouze své zájmy.

4.8 Projekt „Obnova zámeckého parku – I. etapa (plocha E) - financování

V závislosti na finančních možnostech obce a vlivem nedořešených majetkových vztahů, byla zrealizovaná obnova pouze centrální plochy E s výměrou 11,39 ha, která je největší z navržených ploch k rekonstrukci a obec je v současnosti jejím vlastníkem (parcela č. 2148/1 uvedena v Rozhodnutí č. 10560038)⁹. Na základě těchto skutečností ideové myšlenky o lesoparku nebylo možné uskutečnit, další aktivity směřovaly k realizaci do podoby zámeckého parku.

Obec podala dne 10. 10. 2000 Žádost o finanční podporu prostřednictvím SFŽP ČR v rámci národního programu Péče o přírodní prostředí pod názvem akce „Obnova zámeckého parku – I. etapa (plocha E), Vlčice, okres Jeseník“. MŽP projekt podpořilo svým rozhodnutím ze dne 16. 1. 2001. Celkové náklady na realizaci byly vyčísleny částkou 4 497 000,- Kč, 80 % podíl národních zdrojů činil 3 598 000,- Kč, 20 % hradila obec vlastními prostředky v hodnotě 899 000,- Kč.

Z národní dotace bylo uhrazeno ošetření cenných stromů, odstranění náletových dřevin do 3 m výšky, nákup a výsadba nových dřevin (Tab. 13 Soupis nově vysazených dřevin na celé ploše E v příloze č. 1) a trvalek, mulčování, osazení kůlů a hloubení jam. Obec uhradila výdaje na obnovu parkových cest, úpravu vodotečí a zřízení odpočívadel.

---

⁹ V projektu Výzkumného ústavu v Průhoncích uvedeno parcelní číslo 2148/1. V současné době parcela vedena pod čísly 3863 a 3865. Rozhodnutí č. 10560038 o poskytnutí finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí ČR, č.j.: 11731/SFŽP/D/2000 ze dne 16. 1. 2001.

4.9 Projekt „Obnova zámeckého parku Vlčice – 2. etapa“

I když se na první pohled může zdát, že pro obec Vlčice je čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie či národních fondů jednoduché a ideální, přesto se jedná o komplikovaný a náročný administrativní proces ze strany poskytovatele i příjemce dotace. V roce 2005 se obec rozhodla navázat na obnovu 1. etapy parku a zažádala opět o poskytnutí finanční podpory v rámci evropského strukturálního programu SROP s názvem „Obnova zámeckého parku Vlčice – 2. etapa“ v celkové výši 5 182 258,- Kč. Projekt nebyl podpořen z důvodu nízkého přidělení bodů hodnotitelkou.

Součástí této žádosti bylo zpracování historického vývoje vlčického zámku a zámeckého parku Ing. Evou Damcovou (2001) – obr. 7. Za zmínku stojí, že na místě dnešního zámku původně stála rytířská gotická vodní tvrz, o níž se píše od roku 1475 jako o majetku hraběte Petra Schoffa. V historických pramenech se o zámku uvádí, že až od roku 1665, kdy první z Maltitzů Albert nechal přestavět tvrz na zámek do podoby pozdně renesančního stylu. V průběhu staletí byl zámek několikrát přestavován, dnešní dochované klasicistní vzory zámek získal v roce 1829, kdy jej přebudoval hrabě Josef Schaffgotsch (potomek rodu Schoff). Ten také kolem roku 1836 v okolí zámku založil na 10 hektarech plochy zámecký park v anglickém krajinářském stylu. Jediným dochovaným materiálem, který nám poskytuje představu o možné podobě parku je indikační skica z roku 1836, ostatní informace a plány o parku se nedochovaly.

Obrázek 7: Indikační skica z roku 1836, zdroj: (Damcová, 2001)

Od roku 1844 byl park rozšířen hrabětem Františkem Schaffgotsch na plochu 40 hektarů. Podle návrhu zmíněné skice byla kompozice parku klasická. Tvořily ji centrální louka, dva malé rybníky s dvěma jezírky, příjezdová cesta s písčitým povrchem a trávnickové

plochy. Majitelé zámku nechali v parku vysázet dřeviny domácího i exotického původu. V blízkosti zámku byl založen sad pro účely zámecké kuchyně a zahradnictví. Po roce 1948 zámek s parkem připadly státu a v roce 1949 byly začleněny do Státního statku Javorník. V dalších letech byl park využit pro velkochov drůbeže, vyrostlo zde několik zděných staveb, v části centrální louky se pásal hovězí dobytek a tím došlo k degradaci lučního travního porostu. O deset let později zámek a některé plochy parku přebudoval na pionýrský tábor nový majitel Důl Paskov (později OKD a.s.). Provozovatel nechal vykácet vzácné stromy, místo nich postavil dřevěné chatky, jeden z rybníčků zrušil a ovocný sad se zahradnictvím zcela zpustl. O park se již nikdo nestaral, spousta vzácných dřevin vyhynula, nebo byla vytěžena, vlivem nadměrného zastínění přehuštěného podrostu vymizela keřová patra, trvalkové a letničkové záhony byly zahlušeny náletovými rostlinami. Plocha centrální louky byla podmáčena vlivem neodborných zásahů do vodního režimu. Parkové cesty se dochovaly jen částečně.

4. 10 Projekt „Pomocná ruka“

Obec Vlčice navázala na sociální aspekt ideového záměru studie Výzkumného ústavu v Průhonicích a v období od 1. 4. 2006 do 30. 6. 2008 zrealizovala projekt „Pomocná ruka“. Akce umožnila 6 nezaměstnaným získat práci na údržbě veřejné zeleně nejen v zámeckém parku. Tyto osoby se naučily pracovat s křovinořezem a motorovou pilou, prošly teoretickou přípravou v oboru zahradnictví a tvorbě krajiny, kterou aplikovaly do praxe. Finančně byl projekt podpořen z evropského dotačního titulu SROP. Celkové náklady projektu činily 3 999 000,- Kč, uhrazení výdajů proběhlo za příspěvku fondu EU částkou 3 192 000,- Kč, ze státního rozpočtu 319 200,- Kč a z rozpočtu obce 478 800,- Kč. V rámci udržitelnosti projektu byla pracovní místa vedena do 30. 4. 2009 (Olomoucký kraj, 2006)¹⁰.

4. 11 Metodika dotazníkového šetření

Sběr dat byl uskutečněn od 17. do 18. března 2018 v obci Vlčice. Cílem anonymního dotazníkového šetření bylo získat informace od místních obyvatel, jak moc se Vlčický

---

¹⁰ Smlouva o poskytnutí finanční podpory na akci v rámci grantového schématu Olomouckého kraje realizovaného při Společném regionálním operačním programu, r. č. smlouvy S-2006/088/OSR/13 ze dne 24. 4. 2006.

zámecký park dostal do jejich povědomí a celkově zhodnotit jejich názor na úspěšnost uskutečněného projektu. Při výzkumu byly použity principy tvorby kvantitativní metody dotazování dle Reichela (2009). Dotazník byl sestaven 15 otázkami tak, aby podal přehled o struktuře respondentů (otázky č. 1 – č. 4), informovanosti o existenci a provedené obnově parku (otázky č. 5 – č. 7, č. 11), intenzitě a účelem návštěvnosti parku (otázky č. 8 – č. 10) a celkovém zhodnocení úspěšnosti revitalizace, popřípadě možnosti navrzení zlepšení parku (otázky č. 12 – č. 15). Dotazy byly konstruovány metodou ANO/NE. Jiné byly sestaveny na principu výběrových možností, u nichž bylo možné použít i více variant odpovědí, případně doplnit slovní komentář. Závěrečná otázka směřovala výhradně na písemný názor respondenta. V této kvantitativní metodě dotazování byly použity všechny typy otázek uzavřené, polouzavřené, i otevřené. Výběrový soubor byl vybrán s ohledem na počet obyvatel obce tak, aby byly zastoupeny všechny věkové a sociální skupiny. Vyplnění dotazníku proběhlo za asistence autorky bakalářské práce, která ale zásadně nezasahovala do odpovědí respondentů.

Výsledky šetření jsou zaznamenány v grafech a tabulkách.

5 Výsledky

V této práci je výsledková část rozdělena na dvě oblasti, v první jsou popsány výsledky dřevin v zámeckém parku z hlediska druhové skladby, věkového zastoupení a sadovnické hodnoty. U skupiny keřů plocha keřové skupiny a sadovnická hodnota. U nově vysázených exemplářů byla hodnocena jejich vhodnost do místních podmínek.

Druhá oblast výsledků je zaměřena na vyhodnocení anonymního dotazníkového šetření, které jsem provedla, abych získala celkový názor místních obyvatel na úspěšnost uskutečněného projektu.

5.1 Druhová skladba dřevin

Celkově bylo hodnoceno 58 druhů dřevin, druhový počet je tvořen 39 taxony stromového patra a 19 keřového. Parkový porost je složen z 262 kusů stromů, 9 soliterních keřů a skupinové keřové výsadby na ploše 1758 m².

5.1.1 Stromové patro

Stromy z 85 % tvoří listnáče a z 15 % jehličnany. Nejpočetnějšími domácími druhy dochovaného stromového patra, které tvoří dominantu parku, jsou lípa srdčitá 53 ks, javor mléč 30 ks, buk lesní 24 ks, habr obecný 21 ks, javor klen 18 ks, jasan ztepilý 17 ks a dub letní 12 ks. Tento výčet dobových exemplářů je rozšířen o doplňující druhy, které tvoří 16 % dochovaných listnáčů: bříza bělokorá 6 ks, bříza bělokorá „Youngii“ 6 ks, buk lesní červenolistý 1 ks, dub letní „Fastigiata“ 3 ks, jilm habrolistý 1 ks, jírovec maďal 4 ks, moruše bílá převislá 1 ks, olše lepkavá 1 ks a platan javorolistý 1 ks.

Na zájmovém území se vyskytuje celkem 10 exemplářů významných původních dřevin, a to 5 jedinců lípy srdčité, 4 ks dubu letního a 1 ks buk lesní.

Stromová skladba je doprovázena 16 zástupci jehličnanů: borovice lesní 1 ks, borovice vejmutovka 2 ks, cypřišek lawsonův 5 ks, cypřišek nutkajský 1 ks, jedlovec kanadský 5 ks, smrk omorika 1 ks a tis červený 2 ks.

Skladba krajinářské kompozice je dále tvořena novou výsadbou stromů, která obsahuje introdukované i zdomácnělé druhy: kaštanovník setý 3 ks, katalpa trubačovitá 1 ks, katalpa trubačovitá "Aurea" 1 ks, dřín obecný 1 ks, převislý buk lesní "Purple Fountain" 1 ks, ořešák černý 2 ks, štědřenec odvislý 2 ks, svitel latnatý 1 ks, liliovník tulipánokvětý 3 ks, šácholan

Soulangeův 3 ks, šácholan hvězdovitý 6 ks, okrasná jabloň "Evereste" 6 ks, "Golden hornet" 2 ks "Red sentinel" 1 ks, pavlovnice plstnatá 1 ks, třešeň Sargentova 11 ks.

Soliterní keřové patro je zastoupeno cesmínou ostrolistou 3 ks, tisem červeným 2 ks, štědřencem odvislým 3 ks a dřínem obecným 1 ks, který je českou legislativou veden jako ohrožený druh.

Výsadba skupinových keřů tvoří směs azalek a pěnišníků, dříšťál Thunbergův, líska obecná, janovec metlatý, zlatice prostřední, hortenzie velkolistá, zákula japonská, pustoryl věncový, mochna křovitá, meruzalka alpská, růže svraskalá, tavolník japonský, svída krvavá, tis červený, kalina tušalaj, obecná a pražská, vajgélie hybrida a štědřenec odvislý.

Skladba stromů dle fyziologického stáří

Ze 72 % je obsazen stupeň 4 věkového stádia, jež představuje dospělou generaci stromů. Skladbu starých porostů, připadající ke stupni 5 a zaujímající necelé 3 % hodnoceného areálu, tvoří druhy lípa srdčitá, jasan ztepilý a buk lesní. Stáří těchto dominantních dřevin prostoru je kolem 100 až 150 let. Celkové zhodnocení věkového stádia je uvedeno v tab. 6.

Tab. 6: Celkové zhodnocení věkového stádia

Fyziologické stáří	počet jedinců	% zastoupení
stupeň 1	4	1,5
stupeň 2	1	0,3
stupeň 3	61	23,3
stupeň 4	189	72,2
stupeň 5	7	2,7
stupeň 6	0	0
Celkem	262	100

Skladba dřevin dle zdravotního stavu

Výsledky terénních prací ukázaly, že 63 % jedinců zastoupených ve stupni 1, jsou v dobré kondici a bez poškození, nebo s poškozením malého rozsahu. Stupeň 3, který vykazuje stromy velmi silně poškozené, zaujímá 2 % porostu. Zdravotní stav dřevin na zájmovém území lze vyhodnotit celkově za dobrý, pouze u 4 ks buku lesního byl vykázán

u dvou případů dřevomor kořenový (*Ustulina deutsa*) a dutina. U dalších dvou exemplářů byla nalezena hniloba a dutina. Celkový zdravotní stav je uveden v tab. 7.

Tab. 7: Celkové zhodnocení zdravotního stavu

Zdravotní stav	počet jedinců	% zastoupení
stupeň 1	165	63
stupeň 2	91	35
stupeň 3	6	2
Celkem	262	100

Skladba dřevin dle sadovnické hodnoty

Bezmála 60 % podíl sadovnické hodnoty stromů je tvořen stupněm 3, který je zastoupen velmi početnou skupinou dospělých stromů vytvářející nosnou kostru stávající kompozice hodnoceného prostoru. V zámeckém parku jsou z 33 % zastoupeny pěstebně neperspektivní jedinci spadající do 4 stupně sadovnické hodnoty. Celkové zhodnocení sadovnické hodnoty je uvedeno v tab. 8.

Tab. 8: Celkové zhodnocení sadovnické hodnoty

Sadovnická hodnota	počet jedinců	% zastoupení
stupeň 1	15	6
stupeň 2	2	1
stupeň 3	152	58
stupeň 4	88	33
stupeň 5	5	2
Celkem	262	100

5.1.2 Keřové patro

Soliterní keře

Průměrná sadovnická hodnota byla stanovena ve stupni 1 pouze u dřínu obecném. Ostatní druhy vykazují sadovnickou hodnotu stupně 2. Celkové zhodnocení sadovnické hodnoty u soliterních keřů je uvedeno v tab. 9.

Tab. 9: Hodnocení solitérních keřů

Taxon	Český název	Počet jedinců	Šířka jedince (m)	Průměrná sadovnická hodnota
<i>Laburnum anagyroides</i>	štědřenec odvislý	3	2	2
<i>Taxus baccata</i>	tis červený	2	3	2
<i>Cornus mas</i>	dřín obecný	1	5	1
<i>Ilex aquifolium</i>	cesmína ostrolistá	3	1,3	2

Skupina keřů

Skupina keřů je tvořena 20 druhy dřevin, jež jsou rozprostřeny na ploše 1758 m² zájmového území. Průměrná pokryvnost jedinců odpovídá 80 % a průměrná sadovnická hodnota byla stanovena na stupni 1, což vyjadřuje výborný stav.

5. 2 Výsledky dotazníkového šetření

Celkově bylo dotázáno 44 osob starších 15 let. Níže jsou uvedeny otázky a jejich odpovědi.

Otázka č. 1: Jakého jste pohlaví?

Výsledek: Dotazníkového šetření se zúčastnilo 61 % žen a 39 % mužů.

Otázka č. 2: Kolik je Vám let?

Výsledek: Nejčastěji odpovídali lidé nad 60 let. Druhou nejpočetnější skupinu dotazovaných tvořili občané ve věkovém rozmezí 40 – 59 let. Ve věku 21 – 39 let byly 4 osoby, 16 – 20 let 3 osoby a nejméně odpovídali patnáctiletí.

Otázka č. 3: Jste místní obyvatel/ka obce Vlčice?

Výsledek: V rámci dotazníkového šetření bylo z 84 % jednáno s místními obyvateli obce, ze 14 % z bližšího okolí a 2 % připadly na turisty.

Otázka č. 4: Jste zaměstnán/na?

Výsledek: Ze 43 % odpověděli důchodci, z 39 % zaměstnaní, z 11 % studenti a 7 % bylo nezaměstnaných.

Otázka č. 5: Víte, že se v obci Vlčice nachází historicky významný zámecký park?

Výsledek: Z celkového počtu dotázaných odpovědělo na otázku kladně 42 osob, 1 respondent nevěděl o existenci parku a 1 o významnosti parku.

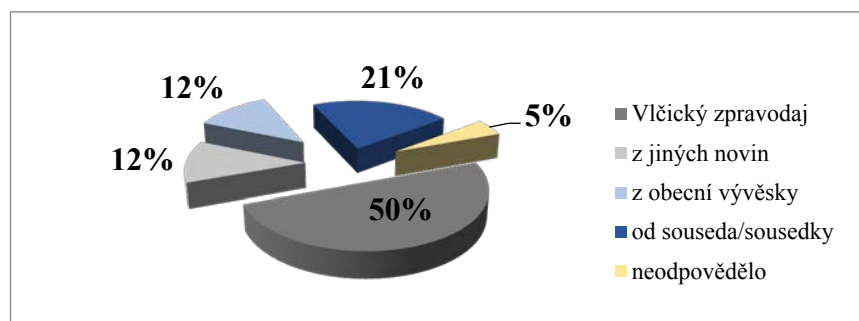
Otázka č. 6: Víte, že tento park prošel revitalizací?

Výsledek: Veřejnost si je vědoma o této skutečnosti z 93 %, 7 % o revitalizaci nevědělo.

Otázka č. 7: Odkud jste se dozvěděl/a, že byl park revitalizován?

Výsledek: Polovina občanů odpověděla, že si o revitalizaci parku přečetli ve Vlčickém zpravodaji. 9 osob se o ní dozvědělo prostřednictvím spoluobčanů. Další nejvíce využívaný informační zdroj dle obyvatelstva je obecná vývěska a jiný tisk např. Jesenický týdeník, Javornický zpravodaj. Dalšími zdroji informací byly zastupitelstvo obce a rodinní příslušníci. Lze se domnívat, že 5 % respondentů, kteří neodpověděli na otázku, jsou ti, kteří neznají

zámecký park, nebo neví, že byl revitalizován. Procentuální podíl odpovědí na otázku č. 7 je zobrazen obr. 8.

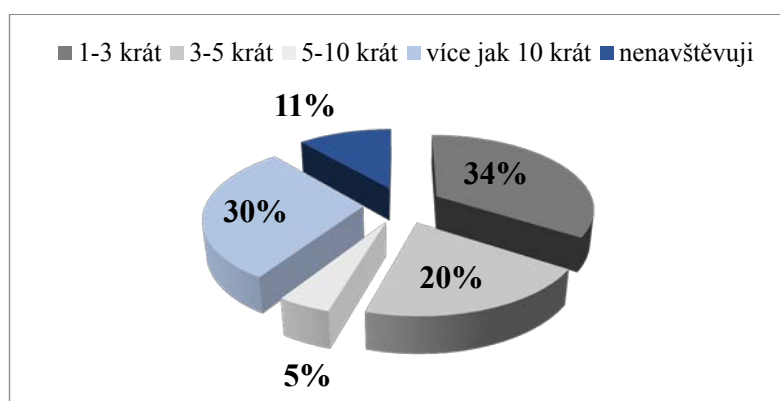
Obrázek 8: výsledek otázky č. 7

Otázka č. 8: Navštěvujete Vlčický park?

Výsledek: Z velké části je park místními obyvateli navštěvován, 16 % jej nenavštěvuje.

Otázka č. 9: Kolikrát za rok jej navštívíte?

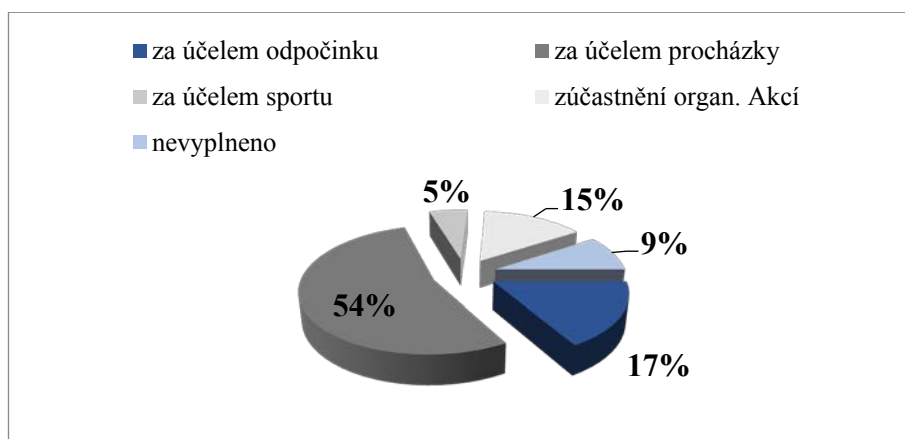
Výsledek: Z obr. 9 je patrné, že park lidé navštíví nejvíce 3 krát do roka. V těsném závěsu jsou však lidé, kteří jej navštěvují více jak 10 krát do roka. 20 % podíl odpovídá návštěvám 3 až 5 krát do roka. Nejméně odpovědí bylo na četnost návštěvnosti 5 až 10 krát do roka. 11% jej nenavštěvuje vůbec. Návštěvnost parku zobrazuje obr. 9.

Obrázek 9: výsledek otázky č. 9

Otázka č. 10: Za jakým účelem navštěvujete Vlčický park?

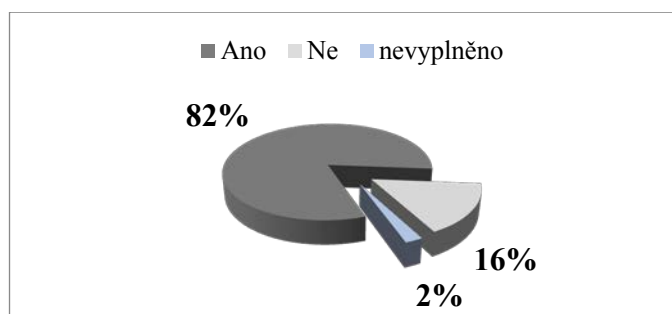
Výsledek: Nejvíce je park využíván za účelem procházky. Druhá nejčastější návštěva parku je za účelem odpočinku. Nejméně lidé chodí do parku za účelem návštěvy zúčastněných akcí a sportu. Účel návštěv parku je vyobrazen na obr. 10.

Obrázek 10: výsledek otázky č. 10

Otázka č. 11: Víte, že obnova parku byla financována za pomoci dotačních podpor?

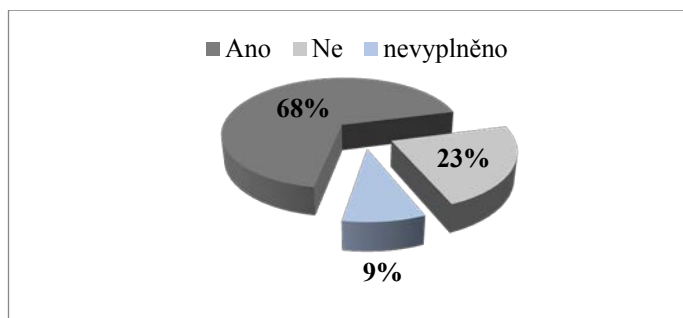
Výsledek: Většina obyvatel vyplnila, že jsou informováni o dění v obci a vědí, že revitalizace parku byla financována z dotačních titulů. Obr. 11 zobrazuje výsledky otázky č. 11.

Obrázek 11: výsledek otázky č. 11

Otázka č. 12: Líbí se Vám současný stav parku?

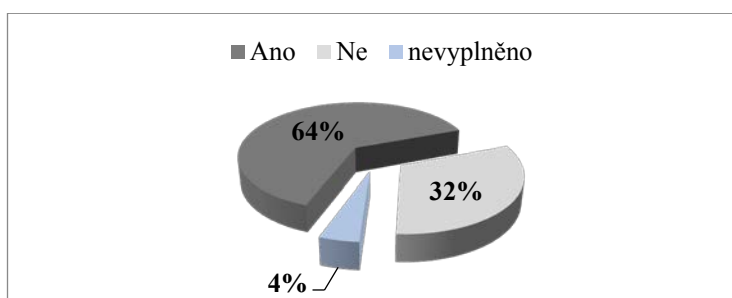
Výsledek: Celkem 68 % dotazovaných se současný stav parku líbí. 9 % dotazovaných nevyplnilo svou odpověď. Dá se předpokládat, že otázku nevyplnili lidé, kteří neznají nebo nenavštěvují park. Zbytku osob se současný stav parku nelíbí. Spokojenost se stavem parku zobrazuje obr. 12.

Obrázek 12: výsledek otázky č. 12

Otázka č. 13: Myslíte si, že obec o park dostatečně pečuje?

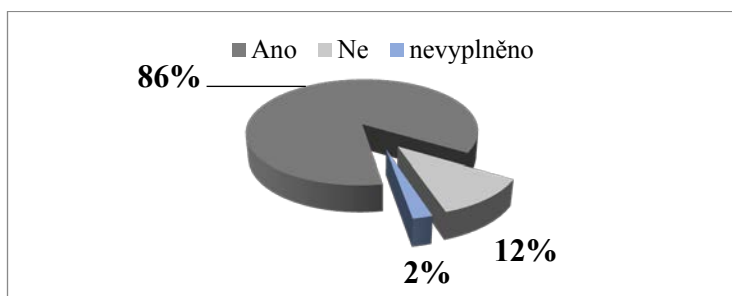
Výsledek: Více jak polovina obyvatel ocenila péči obce o park kladně. 14 dotazovaných není spokojeno s péčí obce o park. 2 lidé neodpověděli. Výsledek otázky č. 13 je zahrnut v obr. 13.

Obrázek 13: výsledek otázky č. 13

Otázka č. 14: Myslíte si, že projekt revitalizace Vlčického parku měl smysl?

Výsledek: 86 % respondentů považují projekt za smysluplný, 2% svůj názor neuvědla. Zbytek dotazovaných odpovědělo záporně. Obr. 14 zobrazuje výsledky otázky č. 14 v procentech.

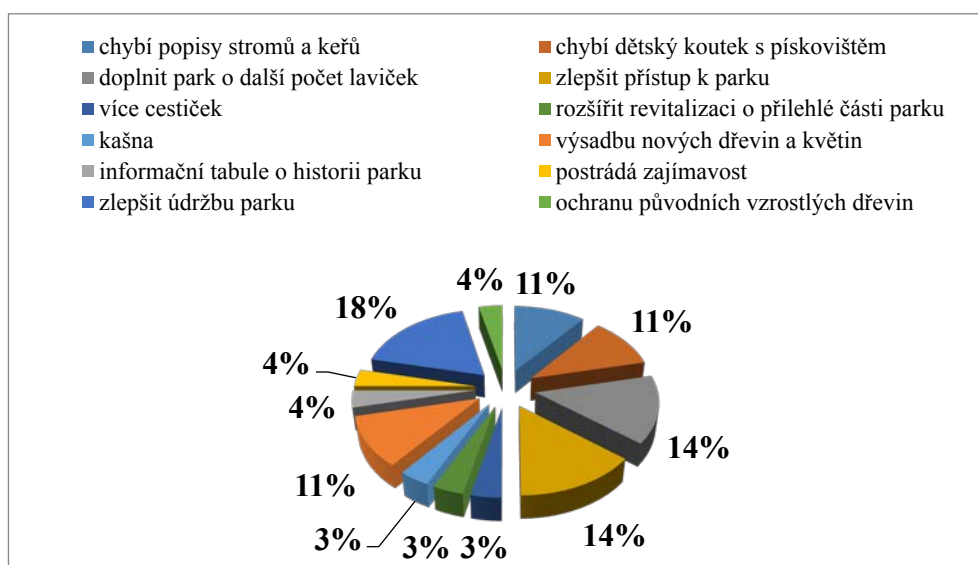

Obrázek 14: výsledek otázky č. 14

Otázka č. 15: Co byste v parku zlepšili, co v něm postrádáte, máte jiný nápad, jak park využívat?

Výsledek Nejvíce respondentů má zájem o zlepšení údržby parku, následně doplnit mobiliář o další lavičky a 14 % postrádá nějakou zajímavost, která by se mohla stát určitou specifikou okolí. 11 % si žádá dětský koutek s pískovištěm, výsadbu nových dřevin a květin s uvedením jejich druhového popisu. Dalšími nápady byly rozšíření revitalizace o přilehlé části, zlepšit přístup k parku, více chránit původní vzrostlé dřeviny i živočišné druhy, či vybavit park kašnou a rozšířit cestní síť. Všechny uvedené návrhy jsou zaznamenány v obr. 15.

Obrázek 15: výsledek otázky č. 15

6 Diskuze

Parky představují významný krajinný prvek zeleně v urbanizovaném prostředí. Jak Gomes a Florentino (2015) uvádí, městská příroda poskytuje společnosti významné sociální a psychologické výhody, které obohacují lidský život. Poskytují prostor pro společenskou interakci, posilují soudržnost společenství a přispívají k zdravějšímu životnímu stylu a bezpečnosti obyvatelstva města. Aby se lidé v parcích cítili zdravě a bezpečně, měly by být navrženy tak, aby odpovídaly stavebně, biologickým, kompozičním a funkčním podmínkám (Hurych a kol. 2011). Vlčický zámecký park byl původně navržen jako lesopark, ovšem ekonomické a majetkové poměry umožnily uskutečnit obnovu parku pouze z části. Finanční realizace proběhla prostřednictvím SFŽP ČR v rámci národního programu Péče o životní prostředí. O této skutečnosti byla veřejnost dostatečně informována, jak vyplývá z dotazníkového šetření provedeného u místních obyvatel obce. Obec pro občany v zámeckém parku každoročně pořádá několik druhů akcí, např.: setkání s českými a německými umělci v rámci projektu „V centru“ Mikroregionu Javornicko, turnaj v extrémním golfu o pohár Alana Shepada, výstavu výtvarných prací I. Kozubové. 71 % místních obyvatel chodí do parku za účelem procházky a odpočinku, nejméně se v něm účastní obecních akcí a sportu. Podle Janelise (2010) park představuje místo vytvořené pro klid, pozorování přírody a hraní malého počtu návštěvníků, ne cíleně pro sport. Během terénních pochůzek byly zaznamenány stopy po turnaji v paintballu. Dle mého názoru v parkovém areálu by neměly být tyto aktivity provozovány. Uvedený prostor představuje umělecký a sociální fenomén vyžadující život a moderní fungování, ne přehánění aktivit.

Zámecký park ve Vlčicích patří do typicky anglického krajinařského slohu, jehož základní rysy tvoří kosterní dřeviny s dobrým zdravotním stavem a sadovnickou hodnotou, což se potvrdilo v rámci dendrologického šetření. Nejpočetnější dochované stromové patro je složeno z rodů *Tilia* (lípa), *Acer* (javor), *Fraxinus* (jasan), *Fagus* (buk), *Quercus* (dub), *Carpinus* (habr). Doplnkovými druhy jsou *Pinus* (borovice), *Tsuga* (jedlovec), *Taxus* (tis), *Chamaecyparis* (cypřišek) a *Picea* (smrk). Ze 72 % je věkové stádium stromů obsazeno stupněm 4, jež představuje dospělou generaci stromů. 3 % podíl skladby porostu představují staré stromy. Z hlediska zdravotního stavu je 63 % exemplářů zastoupeno ve stupni 1, vykazují dobrou kondici bez poškození, nebo s poškozením malého rozsahu. Zhoršený stav byl identifikován u 2 % stromů na pozorovaném území. U dvou případů buku lesního byl nalezen dřevomor kořenový (*Ustilina deusta*), u dalších 2 ks hniloba a dutina. Zdravotní stav současného stromového patra lze vyhodnotit celkově za dobrý. 60 % podíl sadovnické

hodnoty stromových jedinců je tvořen stupněm 3, který je charakterizován průměrnou hodnotou.

Soliterní keře jsou tvořeny 9 druhy dřevin, u nichž byla převážně zjištěna sadovnická hodnota stupně 2. Pouze dřín obecný (*Cornus mas*) byl hodnocen ve stupni 1. Na základě uvedených skutečností lze konstatovat, že soliterní keře jsou řazeny mezi zdravé a velmi hodnotné dřeviny. Skupiny keřů na pozorovaném území jsou složeny z 20 druhů dřevin. Celkově jsou skupiny keřů rozprostřeny na ploše 1758 m², s průměrnou pokrývností 80 % a průměrnou sadovnickou hodnotou odpovídající stupni 1 (výborný stav). Dochované stromové patro tvoří druhy, které představují charakteristické dřeviny pro oblast přírodních biotopů bučiny s kyčelnicí devítilistou, lipovou dubohabřinu i acidofilní doubravu (Neuhäuslová, 1998). Dle Málka (2012) je vhodné do parku použít mohutné vzrůstné stromy, které dosahují velkých rozměrů, jak na šířku, tak na výšku. Mezi takové stromy patří lípa (*Tilia*), jasan (*Fraxinus*), javor (*Acer*), dub (*Quercus*), platan (*Platanus*). Dále jsou do parku vysazovány introdukované nebo zdomácnělé stromy. Mezi tyto druhy patří liliovník (*Liriodendron*), magnolie (*Magnolia*), dub bahenní (*Quercus palustris*). Rovněž je vhodné pro atraktivitu parku během celého roku vysadit stromy, které jsou nápadné svými květy, listy a případně i plody např. okrasné třešně (*Prunus*) a jabloně (*Malus*), popř. jírovec (*Aesculus*). Dochovanou skladbu porostu představují druhy, které jsou typické do krajinářských parků. Nově vysázené dřeviny jsou vhodné druhovou skladbou do parkové výsadby. Žádný z jedinců nevyžaduje extrémní nároky na klimatické, půdní a pěstební podmínky (Větvička, 2005). Z terénního průzkumu vyplývá, že hodnocené dřeviny jsou v dobré kondici a to jak z hlediska fyziologického věku, zdravotního stavu i sadovnické hodnoty. Do budoucna doporučuji zajistit kvalitní udržovací péči stávajících dřevin, jelikož se zvyšujícím se věkem, se bude jejich zdravotní stav postupně zhoršovat. Terénním průzkumem bylo zjištěno, že mladí perspektivní jedinci, kteří by nahradili stárnoucí generaci, jsou v parku slabě zastoupeni. Je žádoucí doplnit výsadbu o novou generaci. Květinové záhony jsou zahlušovány sukcesními druhy a měla by být zajištěna jejich komplexní obnova.

Hurych a kol. (2011) uvádí, že parky podléhají proměnám v čase a vyžadují trvalou péči. V současné době není park podporován žádnou finanční dotací, jeho provoz je hrazen z obecního rozpočtu, který v loňském roce činil 14 105 700,60,- Kč (Vlčice, 2017). Částkou 88 146,- Kč byly v minulém roce uhrazeny prostředky připadající na provoz a údržbu obecní zeleně. Obec vydaje související s parkem samostatně nevyčísluje. Provozem a udržovacími pracemi v parku se rozumí sečení trávníku v době vegetace, pletí květinových záhonů, aplikace ochrany proti okusu mladých kmenů před zvěří, zdravotní a redukční řezy stromů,

eventuálně kácení stromů a náklady na spotřebu pohonných hmot. Tuto péči provádí max. 5 stálých nekvalifikovaných pracovníků v oboru zahradnictví. Z uvedených údajů lze usoudit, že obec nedisponuje prostředky ani personálem, které by zajistily dostatečně kvalitní péči o park. Místní lidé si tuto skutečnost uvědomují. 64 % dotazovaných ohodnotilo péči obce o park kladně a většina z nich, při vyplňování dotazníku neopomenula ústně podotknout, že obec o zámecký park pečuje v rámci svých finančních možností. I když je 68 % respondentů se současným stavem parku spokojeno, v dotazníku navrhli určitá zlepšení.

Lidé v parku postrádají další lavičky, dětský koutek s pískovištěm, informační cedule o historii parku, popisy stromů a keřů. Navrhli zlepšit péči o dřeviny, cestní síť a zvýšit atraktivitu místa např. pěstováním vzácné rostliny. Uvedené nápady lze v současnosti částečně zrealizovat prostřednictvím nadačních organizací např.: výsadba stromů v rámci podpory Nadace Partnerství a výstavba dětského hřiště v rámci podpory Nadace ČEZ popřípadě využít koncepční soutěže Zelená stuha 2018.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že veřejnost z 86 % považuje projekt revitalizace parku za smysluplný. Realizované úpravy pro místní obyvatelé poskytují prostor pro odpočinek a relaxování, ovšem z objektivního a dlouhodobého hlediska by bylo vhodné, aby obec získala finanční prostředky pro jeho další rozvoj a dlouhodobou udržitelnost.

7 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo provést v období od podzimu 2017 do jara 2018 terénní šetření a zhodnotit péči o část revitalizovaného parku v obci Vlčice.

- Terénním průzkumem bylo zjištěno, že skladba dřevin v prostoru parku je vhodná z hlediska druhové skladby, pěstebních, klimatických i půdních podmínek.
- Na základě výsledků dendrometrických šetření vyplynulo, že dřeviny v zájmové oblasti Vlčického parku jsou v dobré kondici a to jak z hlediska fyziologického stáří, zdravotního stavu, tak i sadovnické hodnoty.
- Z odpovědí respondentů dotazníkového šetření lze konstatovat, že se obyvatelům obce současný stav parku líbí, projekt revitalizace považují za smysluplný, přesto doporučili určitá zlepšení.
- Realizované úpravy pro místní obyvatelé poskytují prostor pro odpočinek a relaxování, ovšem z objektivního a dlouhodobého hlediska by bylo vhodné, aby obec získala finanční prostředky pro jeho další rozvoj a dlouhodobou udržitelnost.
- Pro další rozvoj a údržbu parku doporučuji získat potřebné finance prostřednictvím dotačních titulů. Např. výsadbu stromů podporuje Nadace Partnerství, vybudování dětských hřišť Nadace ČEZ, popřípadě je možné využít koncepční soutěže Zelená stuha 2018.

8 Seznam literatury

AOPK ČR. 2017. Evropské dotace pro ochranu přírody: společná péče o naše přírodní bohatství. 2. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Praha. 13 s. ISBN: 978-80-88076-52-0.

AOPK ČR. 2018. Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu: Dotační programy podporující péči o přírodu a krajinu. [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <<http://www.dotace.nature.cz/prehled-programu.html>>

Beckett, K. P., Freer-Smith, P. H., Taylor, G. 1997. Urban woodlands: their role in reducing the effects of particulate pollution. *Environmental pollution*. 99 (3). 347 – 360.

Betlach, V., Growka, K., Hošková, H., Kollerová, M., Müller, K., Rychlý, M., Roubic, A., Šnábl, R., Šopák, P., Šedý, J., Tomášek, K. 2000. Jesenicko: vlastivědný sborník. 16. Vlastivědné muzeum Jesenicka. Jeseník. 95 s. ISBN: 978-80-87496-09-1.

Bouček, Z. 1997. Rekonstrukce lesoparku ve Vlčicích. Výzkumný ústav okrasného zahradnictví v Průhonicích. 131 s.

ČHMÚ, 2018. Český hydrometeorologický ústav [online]. [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <<http://portal.chmi.cz/historicka-data/pocasi/mapy-charakteristik-klimatu>>

Čížková, S., Šarapatka, B., Trpáková, L. 2008. Nelesní dřevinná vegetace: návrhy, výsadba a údržba. Bioinstitut ve spolupráci s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci a Ministerstvem životního prostředí České republiky. Olomouc. Metodika pro praxi (Bioinstitut). 39 s. ISBN: 978-80904174-0-3.

Damcová, E. 2001. Vlčice - historický vývoj zámeckého parku. Zahradní a krajinářská architektura. Brno. 25 s.

Ederveen, S., de Groot, H. L. F., Nahuis, R. 2006. Fertile Soil for Structural Funds? A Panel Data Analysis of the Conditional Effectiveness of European Cohesion Policy [online]. 17-42 s. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1467-6435.2006.00318.x>>

Erhardt, W., Götz, E., Bödeker, N., Seybold, S. 2014. Zander. Handwörterbuch der Pflanzennamen. 19., aktualisierte Auflage 2014. 17. Aufl. Eugen Ulmer. Stuttgart. 912 s. ISBN: 978-3-8001-7953-4.

Gomes, S. V., Florentino, T. 2015. The role of urban parks in cities' quality of life [online]. 22nd Annual European Real Estate Society Conference. ERES: Conference. Istanbul, Turkey. 1-25 s. [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <<https://eres.architexturez.net/doc/oai-eres-id-eres2015-183>>.

Hammer, T., Mose, I., Siegrist, D., Weixlbaumer, N. 2016. Parks of the future: Protected areas in Europe : challenging regional and global change. Oekom. München. 277 s. ISBN: 978-3-86581-765-5.

Haase, D., Kabisch, S., Haase, A., Andersson E., Banzhaf, E., Baró, F., Brenck, M., Fischer, L. K., Frantzeskaki, N., Kabisch, N., Krellenberg, K., Kremer, P., Kronenberg, J., Larondelle, N., Mathey, J., Pauleit, S., Ring, I., Rink, D., Schwarz, N., Wolff, M. 2017. Greening cities – To be socially inclusive? About the alleged paradox of society and ecology in cities. *Habitat International*. 64. 41 – 48 s.

Hoffman, M. H. A., van de Laar H. J., de Jong P. C., [translation english Joy Burrough-Boenisch], [Übersetzung Deutsch Gabriële de Koning], [traduction en français Margareth van de Horst]. 2000. List of names of woody plants = Naamlijst van houtige gewassen = Namenliste Gehölze = Liste de noms des plantes ligneuses: (international standard). 6e geheel herziene druk. Boomteeltpraktijkonderzoek. Boskoop. ISBN: 90-802469-0-5.

Hurych, V., Stejskalová, J., Ezechel, M., Svoboda, S., Michalková, R., 2011. Tvorba zeleně: sadovnictví - krajinářství. Vyšší odborná škola zahradnická a Střední zahradnická škola ve spolupráci s Grada Publishing. Mělník. 303 s. ISBN: 978-80-247-3605-1.

Chytrý, M., Kučera, T., Kočí, M., Grulich, V., Lustyk, P. 2010. Katalog biotopů České republiky. Ed. 2. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha. 445 s. ISBN: 978-80-87457-03-0.

Janelis, I. M. 2010. Manor gardens and parks of Latvia. *Neputns*. Rīga. 303 s. ISBN: 978-998-4807-584.

Kavka, B., Šindelářová, J. 1978. Funkce zeleně v životním prostředí. 1. Státní zemědělské nakladatelství v Praze. Praha. 235 s.

Koblížek, J. 2006. Jehličnaté a listnaté dřeviny našich zahrad a parků. 2., rozš. vyd. Sursum. Tišnov. 551 s. ISBN: 80-732-3117-4.

Kolařík, J., Bulíř, P., Burian, S., Businský, R., Hora, D., Jech, Klimešová, A., Kovářik, Z., Macečková, P., Nováková, M., D., Pešout, P., Reš, B., Řehořek, V., Smýkal, F., Štědrý, P., Tábor, I., Wágner, P., Žďárský, M. 2003. Péče o dřeviny rostoucí mimo les. ČSOP Vlašim. Vlašim. Metodika (Český svaz ochránců přírody). 333 s. ISBN: 80-863-2736-1.

Kolařík, J., Krejčířík, P., Mikulášek, J., Poulík, J., Reš, B., Romanský, M., Smýkal, F., Szórádová, A., Úradníček, L., Vojáčková, B. 2013. Oceňování dřevin rostoucích mimo les: včetně výpočtu kompenzačních opatření za kácené nebo poškozené dřeviny: metodika AOPK ČR. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Praha. 113 s. ISBN: 978-80-87457-82-5.

Krajská správa Českého statistického úřadu v Olomouci. 2017. Statistická ročenka Olomouckého kraje: Statistical yearbook of the Olomoucký region 2017. 330096-17, č.j. / Ref. No: 19 / 2017 – 83. 188 s. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-olomouckeho-kraje-2017>>

Krkavec, F. 1959. Rychlebské hory: sborník prací o přírodních poměrech. Krajské nakladatelství v Ostravě. Ostrava. 328 s.

Laverne, R. J., Winson-Geideman, K. 2003. The Influence of Trees and Landscaping on Rental Rates at Office Buildings. *Journal of Arboriculture*. 29 (5). 281 – 290.

Málek, Z. 2012. Zeleň - symbol moderní obce. Správný strom na správné místo. Enviweb [online]. Moderní obec. Arboeko s.r.o. [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <<http://www.enviweb.cz/90159>>

Melzer, M., Schulz, J., Berková, M., Gába, Z., Novotná, H., Svozil, O., Bartoš, J., Brachtl, Z., David, Z., Dohnal, M., Filip, J., Filip, Z., Filipová, M., Goš, V., Hitmar, V., Hošková, M., Chvátalová, I., Müller, K., Pospěch, P., Spurný, F., Trapl, M., Tuša, I., Zmrhalová, M., Zuber, R. 1993. Vlastivěda šumperského okresu. Okresní úřad. Šumperk. 585 s. ISBN: 80-850-8302-7.

MŽP, SFŽP ČR. 2016. Priorita. Informační zpravodaj Operačního programu Životní prostředí: Vývoj v prioritních osách OPŽP 2014 - 2020. Priorita. Informační zpravodaj Operačního programu Životní prostředí [online]. Praha 4. 9 (12). 4 s. [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <<http://www.opzp.cz/o-programu/casopis-priorita/vydani-priorita-12-2016>>

MŽP, SFŽP. 2017. Závěrečná zpráva OP Životní prostředí: 2007-2013. Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí ČR. 241 s.

Neuhäuslová, Z., Blažková, D., Grulich, V., Husová, M., Chytrý, M., Jeník, J., Jirásek, J., Kolbek, J., Kropáč, Z., Ložek, V., Moravec, J., Prach, K., Rybníček, K., Rybníčková, E., Sádlo, J., Vicherek, J. 1998. Mapa potencionální přirozené vegetace České republiky: = Map of potential natural vegetation of the Czech Republic : textová část. Academia. Praha. 341 s. ISBN: 80-200-0687-7.

Novotný, J. 1958. Zeleň ve městě. Státní nakladatelství technické literatury. Praha. Řada stavební literatury. 203 s.

OPŽP. 2018a. Operační program Životní prostředí. 2014-2020: O programu [online]. [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <<http://www.opzp.cz/o-programu/>>

OPŽP. 2018b. Operační program Životní prostředí. 2017-2013: Zodpovědné instituce [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <<http://www.opzp2007-2013.cz/sekce/182/zodpovedne-instituce/>>

OPŽP. 2018c. 94. výzva: Prioritní osa 4: Ochrana a péče o přírodu a krajinu. Specifický cíl: 4.4 - Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech [online]. [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <<http://www.opzp.cz/vyzvy/94-vyzva>>

Pacáková-Hošťálková, B., Petřů, J., Riedl, D., Svoboda, A. M., 2004. Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 2. vyd. Libri. Praha. 526 s. ISBN: 80-727-7279-1

Peková, J. 2008. Veřejné finance: úvod do problematiky. 4., aktualiz. a rozš. vyd. ASPI. Praha. 580 s. ISBN: 978-80-7357-358-4.

Reichel, J. 2009. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Grada. Praha. Sociologie (Grada). 209 s. ISBN: 978-80-2473006-6.

Reš, B., Vencálek, T., Štěrbá, P., Klápště, J., 2009. Obnova historických zahrad a parků. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Praha. 12s. ISBN: 978-80-87051-66-5.

SFŽP ČR. 2018a. Státní fond životního prostředí: Národní program Životní prostředí [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <<https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/narodni-program-zivotni-prostredi/>>

SFŽP ČR. 2018b. Státní fond životního prostředí ČR. Výzva č. 18/2017: Zeleň do měst a obcí [online]. [cit. 2018-04-12]. Dostupné z: <http://archiv.sfzp.cz/clanek/801/3476/vyzva-c-18-2017-zelen-do-mest-a-obci/index.html>

Stagoll, K., Lindenmayer D. B., Knight, E., Fischer, J., Manning, A. D. 2012. Large trees are keystone structures in urban parks. *Conservation Letters*. 5. 115 – 122.

Tempesta, T. 2015. Benefits and costs of urban parks: a review. *Aestimum*. 67. 127 – 143.

Těšálová, Z., Pančíková, L. 2017. Benefity zeleně. *Zahrada-park-krajina. Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu*, z. s. Praha 5. 27 (1). 24-27s. ISSN: 1211-1678.

Větvička, V. 2005. *Stromy a keře*. Vyd. 2. Aventinum. Praha. Souborné svazky. 288 s. ISBN: 80-715-1254-0.

Vlčice, 2003. Vlčice. Vlčický zpravodaj. 2003 (1). 2-4 s.

Vlčice. 2017. Rozpočtové opatření 12/2017. 1 s. Dostupné z: <http://www.vlcice.cz/index.php?id=zobraz_dokumenty_slozky.php&cislo_id=35&dir_id=1282>

Walker, E. 2017. Impacting the community: park revitalizations [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <<http://www.themunicipal.com/2017/10/impacting-the-community-park-revitalizations/>>

Watkins, J., Wright, T. W. J. 2007. *The Management & Maintenance of Historic Parks, Gardens & Landscapes:: The English Heritage Handbook*. Frances Lincoln. 368 s. ISBN: 978-07112-243-91.

9 Seznam zkratk a obrázků

9.1 Seznam zkratk

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny

EU – Evropská unie

OP ŽP – Operační program Životní prostředí

PO 2007-2013 – Programové období 2007-2013

PO 2014-2020 – Programové období 2014-2020

SFŽP ČR – Státní fond životního prostředí

SROP – Společný regionální operační program

ÚSES – Územní systém ekologické stability

9.2 Seznam obrázků

Obrázek 1: Třídění zeleně dle Hurych a kol. (2011)	3
Obrázek 2: Třídění parků dle Hurych a kol. (2011)	7
Obrázek 3: Mapa zájmového území, zdroj: www.mapy.cz	17
Obrázek 4: Mapa přirozené vegetace území, zdroj: www. geoportal.gov.cz	18
Obrázek 5: Mapa přirozené vegetace území, zdroj: (Neuhäuslová a kol., 1998)	18
Obrázek 6: Příjmy obce Vlčice, zdroj Státní pokladna	20
Obrázek 7: Indikační skica z roku 1836, zdroj: (Damcová, 2001)	23
Obrázek 8: výsledek otázky č. 7	31
Obrázek 9: výsledek otázky č. 9	31
Obrázek 10: výsledek otázky č. 10	32
Obrázek 11: výsledek otázky č. 11	32
Obrázek 12: výsledek otázky č. 12	33
Obrázek 13: výsledek otázky č. 13	33
Obrázek 14: výsledek otázky č. 14	33
Obrázek 15: výsledek otázky č. 15	34

10 Přílohy

Příloha č. 1 - Tabulky

Příloha č. 2 - Dendrometrické měření

Příloha č. 3 - Dotazník